

Araştırma Makalesi

Yumuşak Güç Anketler Aracılığıyla Ölçülebilir Mi?: Örnek Vaka Olarak Türkiye'nin Kosova'daki Yumuşak Gücü

Melih DİNÇER

Serbest Araştırmacı

melihdincerr@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3079-1512

Öz

Bu makalenin amacı bir ülkenin başka bir ülkedeki yumuşak gücünün anketler aracılığıyla ölçülüp ölçülemeyeceğini test etmektir. Türkiye'nin Kosova'daki yumuşak gücü örnek vaka olarak seçilmiştir. Nicel araştırma yöntemi kullanılmış ve veri toplamak için aynı 500 Kosova vatandaşıyla iki farklı dönemde iki anket yapılmıştır. Anketlerden elde edilen bulgular ve analiz sonucunda katılımcıların iki farklı dönemde Türkiye'nin sayısal olarak ölçülebilir olan ekonomik ve askeri gücüne dair verdikleri cevapların istikrarlı ve benzer olduğu, ancak ölçümü zor olan Türk dış politikası, siyasi değerleri ve kültürel gücüne dair cevapların değişken olduğu sonucuna varılmıştır. Cazibenin anketlerde sayısallaştırılarak analize eklenmesinin zor olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cazibe ile dış politika arasındaki nedensellik mekanizmasının anketler aracılığıyla açıklanmasının sorunlu olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yumuşak Güç, Anketler, Uluslararası İlişkiler, Türkiye, Kosova.

JEL Sınıflandırma Kodları: F5, F35.

**Can Soft Power Be Measured through Surveys?:
Turkey's Soft Power in Kosovo as a Case Study¹**

Abstract

The purpose of this article is to test whether a country's soft power in another country can be measured through surveys. Turkey's soft power in Kosovo was chosen as a case study. Quantitative research method was used and to collect data, two surveys were conducted with the same 500 Kosovo citizens in two different periods. As a result of findings and analysis obtained from surveys, it was concluded that answers given by the participants about Turkey's numerically measurable economic and military power in two different periods were stable and similar, but answers about Turkish foreign policy, political values, and cultural power, which are difficult to measure, were variable. It was concluded that it is difficult to explain the attraction with numbers in the surveys and add it to the analysis. It was seen that it is problematic to explain the causality mechanism between attraction and foreign policy through surveys.

Keywords: Soft Power, Surveys, International Relations, Turkey, Kosovo.

JEL Classification Codes : F5, F35.

¹ Extended abstract is presented at the end of the article.

Geliş Tarihi (Received): 18.03.2022 – Kabul Edilme Tarihi (Accepted): 13.06.2022

Atıfta bulunmak için / Cite this paper:

Dinçer, M. (2022). Yumuşak güç anketler aracılığıyla ölçülebilir mi?: Örnek vaka olarak Türkiye'nin Kosova'daki yumuşak gücü. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, 12 (1), 326-362. Doi: 10.18074/ckuiibfd.1089652.

1.Giriş

Bu makalenin amacı bir ülkenin başka bir ülke üzerindeki yumuşak gücünün anketler aracılığıyla ölçülüp ölçülemeyeceğini test etmektir. Anket yönteminin yumuşak güç için bir ölçüm aracı olup olamayacağını test edilmesinin nedeni teorinin kurucusu olan Joseph Nye (2004, s.18) tarafından anketlerin yumuşak güç için ölçüm aracı olarak tanımlanmasıdır. Bu tanımlamaya rağmen literatürde yumuşak gücün ölçülmesinde anketleri de kapsayan metodolojik ve ontolojik zorluklar hakkında çeşitli tartışmalar vardır. Örnek vaka olarak Türkiye'nin Kosova'daki yumuşak gücü seçilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Kosova'da kültürüne, siyasal değerlerine ve dış politikasına dayalı bir yumuşak güç stratejisi uygulamaktadır. Genelde bu stratejiyi hükümet politikaları ve kurumlar aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Yunus Emre Enstitüsü, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) ve Türkiye Diyanet Vakfı bu kurumlar arasında sayılabilir. Bu kurumların amacı Türk kültürünü, dilini, tarihini ve sanatını yabancı ülkelerde tanıtmaktır. Faaliyet gösterdiği ülkelerde ekonomi, sağlık, sanat ve kültür alanlarında yardımlar da yapmaktadırlar. Ayrıca, Türkiye'nin AB'ye aday ülke olması, hem İslam geleneğinden gelip hem de laikliği anayasasıyla benimsemiş olması Türkiye'nin AB adayı Balkan ülkelerinin halkları gözünde olumlu bir konumda bulunduğunun düşünülmesine yol açmaktadır. Kosova'nın bağımsızlık mücadelesine verdiği destekten ötürü Türkiye müttefik olarak görülmektedir. Günümüzde bu yakın ilişkiler iki ülke arasında devam etmektedir (Bekçi, 2021, ss.100-113; Beşgül, 2020, ss.25-39; Paçaoğlu, 2020, ss.46-56). Kültürel faaliyetlerin yanı sıra Türkiye Kosova'nın bağımsızlığını desteklemiş, Kosovalı mültecileri kabul etmiş, NATO müdahalesini desteklemiş ve Kosova Gücü'ne aktif katılım sağlamıştır. Bu dış politika yaklaşımı Türkiye ile Kosova arasında bağımsızlıktan sonra güçlü ilişkilerin temellerini atmıştır (Demirtaş-Coşkun, 2010, s.72).

Makalenin bu örnek vaka üzerinden yumuşak gücün ölçülüp ölçülemeyeceğini test ederek literatüre bir yenilik getirmesi ve katkı sağlaması hedeflenmektedir. Bu makalede yumuşak gücün anketler aracılığıyla ölçülemeyeceği argüman olarak öne sürülmektedir. Nicel araştırma yöntemi kullanılmış ve veri toplamak için Kosova'nın başkenti Priştine ve Mitroviça'da 500 Kosova vatandaşıyla iki farklı dönemde iki anket yapılmıştır. İki ankette de aynı 500 kişi katılımcı olarak tercih edilmiştir. Birinci anket çalışması 2021 yılında 20 Haziran – 21 Temmuz tarihleri arasında yapılmıştır. Daha sonra aynı kişilerle tekrardan bir anket yapılarak fikirlerde değişim olup olmadığı gözlemlenmiştir. İkinci anket çalışması 9 Mayıs – 15 Mayıs 2022 tarihlerinde yapılmıştır.

Katılımcılar kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Katılımcıların bütün Kosova'yı temsil etmesi hedeflenmemektedir. Önemli olan aynı kişilerin farklı zamanlarda bir ülkenin yumuşak gücüne dair fikirlerinde değişiklik olup olmadığını

gözlemleyebilmektir. Eğer değişiklik oluyorsa bunun hangi yumuşak güç bileşenlerinde ve ne şekilde ortaya çıktığını gösterebilmektir. Ayrıca bu fikir değişikliklerindeki temel sebeplerin açıklanması metodolojik olarak anketlerin güvenilirliği için çok önemlidir. Fikir değişikliklerine yönelik makul sebepler gösterilemediği zaman anketlerin yeterli güvenilirliği sağlayamadığı sonucuna varılır ki, bu yargı yumuşak gücün objektif bir şekilde bilimsel olarak ölçülmesinin sorunlu olduğunu gösterir. Böyle bir durumda katılımcıların ruh hallerinden buldukları ortama kadar çok farklı faktörlerin anket sonuçlarını etkilediğine ve anketlerin objektif olarak yumuşak gücü ölçemediği sonucuna varılabilir. Böylece anketlerin yumuşak güç ölçümü için aslında Joseph Nye tarafından önerildiği gibi kullanılmayacağı ifade edilebilir. Bu çalışmanın literatüre en önemli katkısı bu noktada ortaya çıkmaktadır. Anketlerin yumuşak güç ölçümü için yeterliliği sınanmaktadır.

Anket katılımcılarının en genci 18 en yaşlıysa 80 yaşındadır. Katılımcıların tamamı Arnavut kökenli Kosovalılardan oluşmaktadır. Yüzde 39'u üniversite mezunuyken yüzde 61'i lise mezunudur. Katılımcıların 82'si Mitroviça'dan² 418'i Priştine'den katılım sağlamıştır. Anketlere 246 erkek ve 254 kadın katılmıştır. Çalışmanın sonraki bölümlerinde literatür taraması, araştırma soruları, çalışmanın önemi, yöntem ve veri toplama, teorik yaklaşım olarak yumuşak güç, Türkiye'nin Kosova'daki yumuşak güç faaliyetleri ve anket çalışmasıyla birlikte analiz bölümü açıklanacaktır. Sonuç bölümünde elde edilen sonuçlar açıklanacak ve bundan sonraki çalışmalarda neler yapılabilir konusuna değinilecektir.

2.Literatür Taraması, Araştırma Sorusu ve Çalışmanın Önemi

Bu bölümde makalenin literatür taraması, araştırma sorusu ve literatüre sağlayacağı katkısı anlatılacaktır. Literatür taraması iki kısım halinde ifade edilecektir. Birinci kısımda, makalenin örnek vakası Türkiye'nin Kosova'daki yumuşak gücü olduğu için kısaca Türkiye'nin Kosova'daki ve Balkan ülkelerindeki yumuşak güç faaliyetlerini anlatan çalışmalar özetlenecektir. İkinci kısımda, yumuşak gücün ölçülmesine dair metodolojik sorunları ifade eden literatür anlatılacaktır. Ayrıca, ikinci kısımda araştırma sorusu ve çalışmanın önemi ifade edilecektir.

2.1.Türkiye'nin Balkan Coğrafyasındaki Yumuşak Güç Faaliyetleri

Akademik literatürde yumuşak güç teorisi üzerine oldukça fazla yayın mevcuttur. Bu durum yumuşak güç teorisinin akademisyenler ve araştırmacılar tarafından merak edilen ve çalışılan bir konu olduğunu gösterir. Türkiye'nin Balkan coğrafyasına dönük yumuşak güç faaliyetlerini ele alan literatür dört ana başlık altında sınıflandırılabilir. Birinci ana başlık medyadır. Bu alanda yapılan çalışmalarda TRT'nin Balkan coğrafyasına dönük faaliyetleri anlatılmış ve Türkiye ile bölge ülkeleri arasındaki ilişkileri ele alan belgesel türü yayınlar özetlenmiştir.

² Mitroviça kentinde Arnavutlara ek olarak Sırp yoğunluğunun olduğu mahalleler vardır.

Ayrıca, Türk dizilerinin Balkan ülkelerindeki etkisi analiz edilmiştir. TRT'nin Balkan dillerinde yaptığı yayınların kültür köprüsü görevini yerine getirdiği ifade edilmiştir.³

Medya başlığı altında incelenen konulardan biri TRT World kanalının misyonudur. Baritci ve Aydeniz (2019, s.1566) çalışmalarında TRT World kanalının Türkiye'nin kamu diplomasisi ve yumuşak güç alanındaki önemli aktörlerinden birisi olduğunu öne sürmüşlerdir. Kanalın haber stratejisinin temelini insan unsuru üzerine oturduğunu ve buna bağlı olarak dünyada mazlumların sesi olduğunu ifade etmişlerdir. Bu yayıncılık anlayışı Türkiye'nin insani diplomasisini de desteklemektedir.⁴ TRT World sadece Balkan coğrafyasına dönük yayın yapmamakta, aynı zamanda tüm dünyaya dönük bir habercilik anlayışını benimsemektedir.⁵ Bu alanda yapılan çalışmalar ayrıca Türk dizilerinin etkilerini incelemektedir. Rahte (2017, s.76) Türk dizilerinin Kosova'daki izleyiciler üzerindeki etkisini analiz etmiştir. Kosova'daki Türkler için Türkiye ile bağların güçlendirilmesinde ve ana yurtlarındaki medya kültürüne aşina olmalarında bu dizilerin önemli bir rol oynadığı sonucuna ulaşmıştır. Eren (2019, ss.35-36) TRT'nin Balkanlar dâhil olmak üzere Türklerin yaşadığı Orta Asya ve Kafkaslar için yayınlar yaptığını ve medya diplomasisi açısından önemli bir kurum olduğunu ifade etmiştir. Özellikle TRT Avaz kanalının Balkan coğrafyasına dönük yayınlarının Türkiye ile Balkan ülkeleri arasında bir çeşit kültür köprüsü inşa ettiğini, Balkan yayın kuruluşlarıyla yapılan iş birliklerinin medya ilişkileri açısından önemini ortaya koymaya çalışmıştır.

Türkiye'nin Balkan coğrafyasına dönük yumuşak gücünü ele alan akademik çalışmalarda ikinci ana başlık kültürdür. Kadir Sancak (2016, s.20) kültürün yumuşak gücün önemli bileşenlerinden birisi olduğunu ifade etmiştir. Türkiye'nin yumuşak gücünde kültürün önemli bir yeri olduğunu özellikle Balkan coğrafyasında Osmanlı İmparatorluğu'ndan gelen tarihsel köklerin kültürel yakınlık ve birliktelik oluşturduğunu söylemiştir. Yunanistan, Bulgaristan ve Bosna-Hersek gibi ülkelerle Türkiye arasındaki kültürel bağlara dikkat çekerek,

³ TRT bünyesinde faaliyet gösteren Türkiye'nin Sesi Radyosu Balkan dillerinde yayın yapıyor. Bu diller arasında Boşnakça, Hırvatça, Makedonca, Rumence, Arnavutça, Bulgarca, Yunanca ve Sırpça bulunuyor.

⁴ TRT World kanalının yayın anlayışının Türkiye'nin yumuşak gücüne ve kamu diplomasisi çabalarına olan faydasına ilişkin araştırmalarda genellikle insan unsuruna ve Türkiye'nin tezlerinin dünyaya anlatılması çabalarına vurgu yapılmaktadır. Detaylı bilgi için bkz. Erol Arslan, "Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Faaliyetlerinde Televizyon Yayıncılığı: TRT World Örneği", (Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, 2019). Türkiye Cumhuriyeti'nin küresel sesi olması amacıyla kurulan TRT World hakkında detaylı bir analiz için bkz. Yusuf Devran, "Yeni Türkiye'nin Küresel Sesi TRT World: Fırsatlar ve Güçlükler", *Intermedia International E-Journal*, Cilt.2, Sayı.3, (2015), 281-294.

⁵ Fatih Baritci ve Hediyeullah Aydeniz Türkiye'nin Balkan toplumlarıyla derin tarihi ve kültürel ilişkileri olduğunu ifade etmiştir. Bu ilişkiler kitle iletişim araçları üzerinden canlı tutulabilir. Yazarlar çalışmalarının sonuç bölümünde Türkiye'nin dünya ile kurduğu iletişimde ve uluslararası yayıncılık alanında TRT World kanalının önemli ve tamamlayıcı bir aktör olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Elbette bu sonuç başka bölgeler için önemli olduğu gibi Balkan coğrafyasında yapılabilecek etkin yayıncılık anlayışına işaret ediyor. Detaylı bilgi için bkz. Fatih Baritci ve Hediyeullah Aydeniz, "Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Medya: TRT World Örneği", *Erciyes İletişim Dergisi*, Cilt.6, Sayı.2, (2019), 1551-1576.

Bulgaristan ve Yunanistan’da birçok Türk yemeğinin bugün bile kendi orijinal adıyla varlığını sürdürdüğünü ifade etmiştir. Türk kültürünün Balkan coğrafyasında yumuşak gücün bileşenlerinden birisi olduğunu öne süren çalışmalarda genellikle Türkiye’nin Balkan ülkeleriyle olan tarihsel bağlarına, dil, din, folklor, yemek ve müzik gibi ortak değerlere vurgu yapılmaktadır. Ayrıca, Balkanlarda yaşayan Müslümanlarla Türkiye’nin inanç ortaklığı bulunduğu ifade edilmektedir (Sancak, 2016, ss.16-20; Bayraktar, 2012, ss.181-189; Purtaş, 2013, ss.1-5).

Literatürde çalışılan üçüncü ana başlık dil meselesidir. Özellikle Bosna-Hersek ve Kosova’da yaşayanların Türkçe öğrenmesi Türkiye’nin önemli bir yumuşak güç aracı olarak değerlendirilmektedir. Kosova’da Türkçe konuşanların sayısının yeni kurslarla artırılmaya çalışılması Türkiye’nin kültürel diplomasisinin önemli bir adımı olarak görülmektedir (Öner ve Dedeic, 2015, ss.53). Türkçe’nin Balkanlarda yaygınlaştırılması önemli bir kültürel diplomasi atağı olarak değerlendirilmektedir (Ünalmiş, 2019, ss.149-150; Rahte, 2017, ss.66).⁶

Dördüncü ana başlık yumuşak güç uygulayıcısı kurumlardır. Literatürde genellikle Türkiye’nin Balkan coğrafyasına dönük faaliyetler yapan kurumları analiz edilmiştir. Çalışmalarda ön plana çıkan kurumlar arasında Türk Hava Yolları, Kızılay, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı yer almaktadır (Dinçer, 2016, s.69-78; Poyraz ve Dinçer, 2016, s.40-44; Bekçi, 2021, s.100-113). Literatürde bu kurumların gerçekleştirdiği sanatsal faaliyetler, spor aktiviteleri, restorasyon çalışmaları, mimari projeleri, ekonomik destekler, sağlık yardımları, kültür faaliyetleri ve siyasi faaliyetler analiz edilmiştir (Yılmaz ve Pacolari, 2019, s.1905; Bekfelavi, 2017, ss.53-68; Beşgül, 2020, ss.25-39; Paçaoğlu, 2020, ss.46-56).

2.2.Yumuşak Güç Ölçülebilir Mi?

Akademik literatürde yumuşak gücün ölçülmesini zorlaştıran ve ontolojik varlığını problemlili hâle getiren dört temel sorun ifade edilmektedir (Yapıcı, 2015, s.18). Birincisi, anketlerde ve kamuoyu yoklamalarında katılımcılara sorulan sorular yönlendirici şekilde hazırlanmaktadır. Örneğin, Pew kuruluşunun 2012 tarihli bir anketinde sorulan sorulardan birisi şöyledir (Yapıcı, 2015, s.18):⁷ “*Görüşünüze en yakın yanıt hangisidir? ABD önderliğindeki terörizmle savaş operasyonlarını destekliyorum / ABD önderliğindeki terörizmle savaş operasyonlarına karşıyım.*” Görüldüğü üzere bu soru ABD’nin terörizmi ortadan kaldırmak için askeri harekâtlar yaptığı varsayımı ile hazırlanmıştır. Terörizmi lanetleyen ve karşı duran

⁶ Kosova’da Kurtlar Vadisi, İstanbullu Gelin ve Kalp Atışı gibi Türk dizileri yayınlanmıştır. Bu dizilerin dil öğrenimi için faydalı olduğu ve aynı zamanda yerel ekonomiye katkı sağladığı düşünülüyor. Detaylı bilgi için bkz. <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/turk-dizileri-balkanlarda-latin-amerika-dizilerinin-yerini-aldi/1662085>

⁷ Pew Research Center kamuoyu araştırmaları yapan ABD merkezli bir kuruluştur.

birinin Amerika Birleşik Devletleri'nin askeri operasyonlarını desteklemeye yönlendirildiği ifade edilebilir (Yapıcı, 2015, s.19).

Yumuşak gücün ölçülmesinde ikinci temel sorun bir ülkenin cazibesinin saptanmasının metodolojik sorunlar içermesidir. Örneğin, bir ülkenin dünyanın en büyük ekonomik gücü olması, o ülke için her zaman cazibe oluşturmaz. Eğer ekonomik güç sömürü ilişkileri neticesinde elde edildiyse, aksine potansiyel yumuşak gücün azalmasına sebep olabilir. Cazibe çok kişisel bir konu olduğu için objektif kıstaslara bağlayarak bilimsel ölçümünü yapmak oldukça zordur. Cazibe konusunda Hızlı Büyüyen Pazarlar Yumuşak Güç Endeksi'ne bakılabilir. Bu endekste bir ülkede yaşayan göçmen sayısı yumuşak güç olarak tanımlanmaktadır. İnsanların bir ülkeye göç etmek istemeleri cazibenin varlığına dair kanıtlar oluşturma potansiyeline sahip olsa da, her zaman bu anlama gelmeyebilir (Yapıcı, 2015, s.20). Örneğin 24 Şubat 2022'den itibaren Ukrayna'dan diğer Avrupa ülkelerine göç edenlerin, gittikleri ülkelere cazibe sebebiyle göç ettikleri söylenemez. Ukraynalılar Rusya ile Ukrayna arasındaki savaş yüzünden canlarını kurtarmak için ülkelerini terk etmektedirler. Savaş ve bölgesel istikrarsızlıklar bazı ülkelerin çok sayıda göç almasına sebep olabilir.

Üçüncüsü, yumuşak güç endekslerinde veri kaynaklarının seçimi ve endeks değişkenlerinin ağırlıklarının saptanması keyfi olarak yapılmaktadır. Hızlı Büyüyen Pazarlar Yumuşak Güç Endeksi'nde göçmen sayısının bir değişken olarak ağırlığı 11 birim iken, ilgili ülke dilinin ağırlığı 3,75 olarak belirlenmiştir. Bu büyük farklılık için herhangi bir makul sebep ileri sürülmemiştir. Dördüncüsü, cazibe ile dış politika kararları arasındaki nedensellik mekanizmasının açıklanmasındaki yetersizliktir. Bir ülkenin dış politikada bir karar alıp uygulamasının nedeni olarak yumuşak gücü göstermek oldukça zorlama bir girişimdir. Bütün bu sebeplerden ötürü yumuşak güç bir analiz aracı olmaktan ziyade çalışmanın nesnesi olarak görülmelidir (Yapıcı, 2015, s.20-22).

Cazibe ile nedensellik bağı arasında dış politika üzerinden bir örnek verilebilir. Türkiye Kosova'da uzun zamandır yumuşak güç faaliyetleri yapmakta ve bağımsızlık sürecinde de bu ülkeye büyük destekler vermiştir. Ancak, buna rağmen Türkiye ile Kosova arasında dış politikada ciddi bir ayrılık meselesi vardır: Kudüs. Türkiye'nin Kudüs'ün ABD tarafından başkent olarak tanınmasından sonra attığı tüm diplomatik adımlar uluslararası toplum tarafından olumlu karşılanmasına rağmen, müttefiklerinden biri olan ve halkının büyük çoğunluğu Müslüman olan Kosova bu yaklaşımın aksine Kudüs'te büyükelçilik açan sayılı devletlerden birisi olmuştur. Bu adım Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı tarafından da şiddetle kınanmıştır.⁸ Yumuşak güç faaliyetlerinin Balkan coğrafyasında yoğun olarak yapıldığı bir ülke olan Kosova'nın bunun tam aksine Türkiye ile birlikte ABD'nin Kudüs'ü başkent olarak tanıma kararını kınaması beklenirken, tam tersi bir karar

⁸ Detaylı bilgi için bkz. Euronews, <https://tr.euronews.com/2021/03/14/turkiye-kosova-n-n-kudus-te-buyukelcilik-acma-karar-n-k-nad> [Erişim: 12 Mayıs 2022].

alınmış ve Kudüs'te elçilik açılmıştır. Bu durum göstermektedir ki, cazibe ile nedensellik bağının kurulması bir yana, nüfusunun büyük bir bölümü Türkiye gibi Müslüman olan Kosova, Kudüs'te elçilik açarak Türkiye ile tam manasıyla ters yönde dış politika uygulamıştır. Bu durum Nye tarafından ifade edilen kültür, dış politika ve siyasal değerlerin yumuşak güç ürettiği ve bu güç sayesinde başka ülkelerin güç sahibi ülkenin istediği minvalde politika uyguladığı hipotezini çürütmektedir. Bu bilgiler ışığında, Nye tarafından da ifade edilen anketlerin bir ölçüm aracı olması durumu test edilmeye muhtaçtır. Bu makalenin literatüre katkısı ve önemi bu noktada ortaya çıkmaktadır. Makalenin amacı anketler aracılığıyla yumuşak gücün ölçülüp ölçülemeyeceğini test etmektir. Araştırma sorusu aşağıdaki gibidir:

- Yumuşak güç anketler aracılığıyla objektif ve bilimsel olarak ölçülebilir mi?

Bu araştırma sorusunun cevaplanması yumuşak gücün metodolojik sorunlarına açıklama getirmek için temel başlangıç noktası teşkil edebilir. Anketler sadece yapıldıkları anı yansıtırlar. Ayrıca, katılımcıların verdikleri cevaplar ruh hallerinden buldukları ortama kadar çok sayıda faktörden etkilenebilir. Bu durum anketlerin güvenilirliğini sarsar. Bunlara ek olarak, anketlerin süreklilik sağlayabilmesi için belli aralıklarla tekrarlanması gerekir. Fakat aynı kişiler bile farklı zamanlarda aynı sorulara farklı cevaplar verebilirler. Bu durum sürekliliğin sağlanamamasına sebep olur. Yumuşak gücün doğası cazibe faktörüne dayandığı için ölçülmesi oldukça zordur. Cazibe tamamen kişisel bir durumdur ve değişime açıktır.

Bu çalışma aynı zamanda Utku Yapıcı'nın 2015 yılında *Uluslararası İlişkiler* dergisinde yayınladığı "Yumuşak Güç Ölçülebilir mi?" başlıklı makalesinde ifade ettiği sorunlara ek olarak metodolojik sorunları açıklamayı hedeflemektedir. Böylece, akademik literatürdeki ölçüm tartışmasına katkı sağlanması beklenmektedir. Yumuşak gücün metodolojik olarak anketlerle ölçümünün mümkün olup olmadığını ortaya koyabilmek, Yapıcı'nın (2015, s.22) da ifade ettiği gibi yeni bir tartışmayı başlatabilir. Aynı zamanda, Yapıcı'nın ifade ettiği cazibenin saptanması sorunu ampirik bir bulguyla test edilmiş olacaktır. Bu sefer kavramın ontolojik problemlerinden ziyade, metodolojik sorunları ele alınabilir.

3.Yöntem

Bu makalede bir ülkenin yumuşak gücünün anketler aracılığıyla ölçülüp ölçülemeyeceği test edilmektedir. Yumuşak gücün temel metodolojik sorunlarına değinilmiştir. Nicel araştırma yöntemi kullanılmış, veri toplamak için Kosova'nın Priştine ve Mitroviça kentlerinde gelişigüzel / kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenen 500 Kosova vatandaşıyla iki farklı dönemde iki anket yapılmıştır. Ankete katılanların tamamı Arnavut kökenli Kosova vatandaşıdır. Sırp kökenli veya Türk kökenlilerle anket yapılmamıştır. Ayrıca, anket katılımcılarının en genci 18 en

yaşlıysa 80 yaşındadır. Bu 500 kişiyle toplamda iki anket yapılmıştır. Birinci anket çalışması 2021 yılında 20 Haziran – 21 Temmuz tarihleri arasında yapılmıştır. Daha sonra aynı kişilerle tekrardan bir anket yapılarak fikirlerde değişim olup olmadığı gözlemlenmiştir. İkinci anket çalışması 9 Mayıs – 15 Mayıs 2022 tarihlerinde yapılmıştır. Anketlere 246 erkek ve 254 kadın katılmıştır. Katılımcıların yüzde 39'u üniversite mezunuyken yüzde 61'i lise mezunudur. Toplanan verilerin açıklayıcı istatistikleri SPSS programı kullanılarak hazırlanmıştır.⁹

Anketlere katılanların sekiz konuda fikirleri alınmıştır. İlk beş konu daha çok Türkiye'nin Kosova'da öne çıkma potansiyeli olan özellikleri hakkındadır. Katılımcıların Türkiye'nin sportif başarısı, mutfağı, askeri gücü, ekonomisi ve turizmi hakkındaki görüşleri alınmıştır. Diğer üç konuya Türkiye'nin uyguladığı kültür politikaları, siyasal değerleri ve dış politikasıyla ilgili fikirlerdir. Türkiye'nin Kosova'nın siyasal güvenliği için önemli bir aktör olup olmadığı, Türkiye'nin Kosova'nın askeri açıdan doğal bir müttefiki olup olmadığı ve iki ülke arasında kültürel açıdan benzerlik olup olmadığı konusunda Kosovalıların yaklaşımları ele alınmıştır.

Yumuşak gücün üç kaynağı vardır: kültür, siyasal değerler ve dış politika (Nye, 2004, s.11). Bunlar yumuşak gücün bileşenleridir. Bir ülkenin başka bir ülke üzerinde yumuşak güç tesis etmesi için sahip olması gereken değer ve politiklardır. Bu sebeple Türkiye'nin Kosova ile olan kültürel benzerliği ve kültür politikalarına ek olarak dış politikası ve uyguladığı siyaseti de anketlerde ele alınan konular içine dâhil edilmiştir.

4. Teorik Yaklaşım: Yumuşak Güç

Bu bölümde yumuşak güç teorisi detaylı bir şekilde anlatılacak ve analiz edilecektir. Yumuşak gücün kaynakları ve sınırları açıklanacaktır.

4.1. Güç Kavramı

Güç bireylerin hayatından devletlerin politikalarına kadar çok geniş ölçekte kullanılan bir kavramdır. Joseph Nye (2004, s.1-2) gücü havanın şartlarına benzetir. Herkes hayatında hava şartlarından etkilenir, bunun hakkında konuşur, ancak çok az kişi gerçekten doğasını anlayabilir. Tarım sektöründe çalışanların ve meteoroloji uzmanlarının hava durumunu tahmin etmesi gibi siyasi liderler ve analistler de güç ilişkilerindeki değişiklikleri önceden tahmin etmeye ve açıklamaya çalışırlar. Güç aynı zamanda aşk gibidir, aşkı yaşamak onu açıklamak veya ölçmekten daha kolaydır. Güç başkalarını etkileyebilme kabiliyeti olarak tanımlanabilir. Güç

⁹ Teorinin kurucusu Joseph Nye yumuşak gücün ölçümünün en iyi yöntemlerinden birisinin anket ve kamuoyu yoklaması olduğunu söylemesinden ötürü, bu çalışmada anket yöntemi tercih edilmiştir. Detaylı bilgi için bkz. Joseph Nye, *Soft Power: the Means to Success in World Politics*, New York: Public Affairs, 2004, s.18.

kavramı istenileni elde etmek için başkalarının davranışlarını etkileyebilme kapasitesi olarak tanımlanabilir.

Michael Barnett ve Raymond Duvall'e (2005, s.45) göre, güç sosyal ilişkiler neticesinde başkaları üzerinde etki kurabilme durumudur. Max Weber (1947, s.152) gücü bir aktörün sosyal bir ilişki içinde karşı dirence rağmen kendi irade ve isteğini uygulayabilecek pozisyonda olma ihtimali olarak tanımlamıştır. Önemli siyaset bilimcilerinden olan Robert Dahl (1957, ss.202-203) gücü başkalarına normalde yapmayacakları şeyleri yaptırabilme kabiliyeti olarak tanımlamıştır.

Edward Hallett Carr (1946, s.102) gücün politikanın önemli bir parçası olduğunu ifade etmiştir. Carr (1946, ss.109-145) gücün üç şeklinin olduğunu öne sürmüştür: askeri güç, ekonomik güç ve kamuoyu üzerindeki güç. Devletlerin güç ile ilgili her eyleminin savaşa dönük olduğunu savunmuştur. Ona göre, ekonomik güç siyasal gücün bir aracıdır. Kamuoyu üzerindeki güç en az askeri ve ekonomik güç kadar gereklidir. İnsanları ikna etmek bir sanattır ve siyasal liderlerde bulunması gereken bir beceridir. Kamuoyu üzerindeki gücün askeri ve ekonomik güçten ayıramayacağını öne sürmüştür. Ona göre, üç güç tipi de birlikte etkili bir şekilde kullanılabilir.

Tablo 1: Güç Tipleri

Güç Tipleri	Davranışlar	Yöntemler	Hükümet Politikaları
Askeri Güç	Zorlama Caydırma Koruma	Tehditler Güç	Zorlayıcı Diplomasi Savaş İttifak
Ekonomik Güç	Teşvik Zorlama	Ödemeler Yaptırımlar	Yardım Rüşvetler Yaptırımlar
Yumuşak Güç	Cazibe (Çekim) Gündem Oluşturma	Değerler Kültür Politikalar Kurumlar	Kamu Diplomasisi İki Taraflı Ve Çok Taraflı Diplomasi

Kaynak: Nye, 2004, s.31.

Burada başkalarının nasıl etki altına alınabileceği üzerine yoğunlaşmak gereklidir. Başkaları nasıl etki altına alınabilir? İnsanlarda davranış değişikliği sağlamanın yolları nelerdir? Nye (2004, s.1-2) başkalarının davranışlarını etkilemenin birçok yolu olduğunu öne sürmüş, ancak özellikle üç yöntemden bahsetmiştir. Tehdit etmek, para ile satın almak ve başkalarını cazibe ile ikna ederek kendi hedeflerinin

onların da hedefi hâline gelmesini sağlamak öne sürdüğü üç yöntemdir. Yukarıdaki tabloda Nye tarafından öne sürülen güç tipleri görülebilir.¹⁰

Bir diğer husus gücün kullanıldığı ortamdır. Gücün etkisi, içinde bulunulan ortama göre değişir. Örneğin, bir diktatör muhalif birini hapse atabilir veya öldürtebilir. Ancak eğer muhalif kişi zaten hapse düşmeyi ve kendi inancına göre şehit olmayı hedefliyorsa diktatör aslında bu konumda gücünü kanıtlamış sayılamaz. Burada önemli olan nokta başkalarına emir vermeden veya onları zorlamadan sadece davranışlarını etkileyerek arzu edilen sonuçların elde edilebilmesidir. Meşru nedenler öne sürülüyorsa tehdit etmeden ve para ile satın almaya gerek kalmadan başkalarını ikna etmek mümkündür. Başkalarını askeri veya ekonomik kaynakları kullanarak somut ve ölçülebilir bir güçle etkilemeye gerek yoktur. Örneğin, bazı inançlı Katolikler Papa'nın fetvalarını aforoz edilme korkusundan değil, onun dini otoritesine ve inançlarına saygıdan ötürü kabul ediyor ve uyguluyorlar. Benzer bir örnek Usame bin Ladin için verilebilir. Onun yüzlerce insan tarafından takip edilmesinin ve desteklenmesinin sebebi insanların onun hedeflerinin meşru olduğuna inanmasıydı (Nye, 2004, s.2).

Gücün bu şekilde ele alınışı bazen karmaşık gelebilir. Böyle bir durumda genelde insanlar gücün daha somut ve ölçülebilir tarafına bakarlar. Bu noktada bir ülke eğer büyük bir nüfusa, geniş topraklara, askeri ve ekonomik güce ve sosyal istikrara sahipse güçlü bir ülke olarak değerlendirilir. Bu yaklaşım gücü daha somut, ölçülebilir ve öngörülebilir bir hâle getirir. Bu yaklaşımın temel sorunu gücü sadece askeri veya ekonomik güç gibi somut ve ölçülebilir unsurlar üzerinden açıklamasıdır. Fakat güçlü olarak tanımlanan devletlerin her zaman istedikleri sonuçları alamadığı bilinmektedir (Nye, 2004, s.3). Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri dönemin süper gücü olmasına rağmen Vietnam Savaşı'nı kaybetmiştir. Aynı şekilde, 11 Eylül 2001 saldırılarını da engelleyememiştir (Byman, 2005, s.145). Bu örnekler somut ve ölçülebilir askeri güce sahip olan devletlerin her zaman istedikleri sonuçları alamadıklarının kanıtıdır.

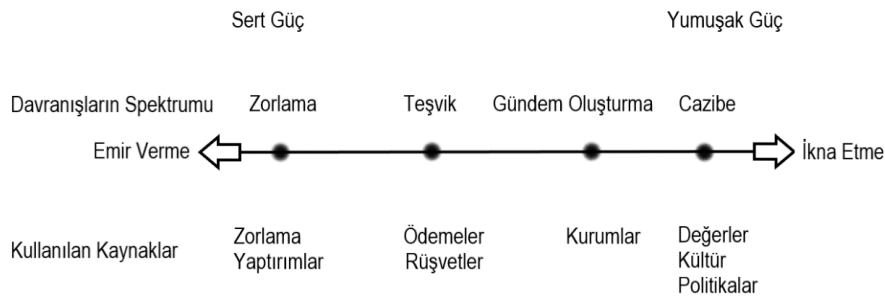
Amerika Birleşik Devletleri askeri gücüyle sağlayamadığı başarıyı çoğu zaman yumuşak güç kaynaklarıyla elde etmiştir. Hollywood filmleri aracılığıyla Amerikan sinema kültürü dünyaya yayılmış, güçlü ve demokratik ülke imajı dünyaya kabul ettirilmeye çalışılmıştır. 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra ABD'nin kendi çıkarlarını korumak için yaptığı uluslararası askeri müdahalelerin haklı birer savaş olarak gösterilmesi için teröre karşı mücadele söylemi geliştirildi. Amerikan Başkanı George Walker Bush 20 Eylül 2001 tarihinde Amerikan Kongresi'nde yaptığı konuşmasında diğer ülkelere terör konusunda uyarılarda bulunarak işbirliği çağrısını iletmiştir. Terörizme güvenli alan veya yardım sağlayanların peşinde

¹⁰ Joseph Nye tarafından yapılan sınıflandırmada sert güç ile yumuşak güç ayrımı görülebilir. Literatürde sert güç genelde askeri güç olarak tanımlanırken, yumuşak güç kültür, değerler ve politikaların kullanımı olarak tanımlanmaktadır. Detaylı bilgi için bkz. Laura Roselle, Alister Miskimmon ve Ben O'Loughlin, 'Strategic narrative: A new means to understand soft power', *Media, War & Conflict*, Vol.7(1) 70-84, (2014), s.73.

olacaklarını ve her ulusun bir karar aşamasında olduğunu ifade etmiştir. “*Ya bizimlesiniz ya da teröristlerle*” açıklamasını yaparak başka devletleri baskı altına alıp Amerikan dış politikasına koşulsuz destek aramıştır (Murphy, 2003, s.616). Dış politikaya destek verir nitelikte sinema filmleri çekildi. Amerikan askerleri teröre karşı mücadele veren kahramanlar olarak tanıtıldılar (Dodds, 2008, s.1625). Ridley Scott tarafından çekilen Kara Şahin Düştü (Black Hawk Down), Clint Eastwood’un yönetmenliğini yaptığı Keskin Nişancı (American Sniper) ve Kathryn Bigelow tarafından çekilen Ölümcül Tuzak (The Hurt Locker) filmleri Amerikan sinema endüstrisinin dış politikadaki kullanımına açık birer örneklerdir.¹¹

4.2.Yumuşak Güç Teorisi

Yumuşak güç 1990 yılında Joseph Nye tarafından geliştirilmiş bir kavramdır.¹² Daha sonra 2004 yılında Nye bu kavramı detaylandırarak daha da geliştirmiş ve teorik bir yaklaşım olarak uluslararası ilişkiler literatürüne kazandırmıştır. Medya, kültür, politik değerler ve dış politika gibi araçların başka uluslar üzerindeki etkisini anlayabilmek açısından önemli bir teorik yaklaşım olarak kabul edilmektedir. Güç sahibinin hedefleri ve politikaları yönünde kendi davranışlarını değiştirenler, eğer yumuşak güç sahibi ülkenin politika ve hedeflerinin ahlaki ve meşru olduğuna inandığı için bu değişikliği yapıyorsa yumuşak güçten bahsedilebilir (Yapıcı, 2015, s.8).

Şekil 1: Güç Spektrumu

Kaynak: Nye, 2004, s.8.

Nye (2008, s.94-95) yumuşak gücü başkalarını cazibe ile etkileyerek istediğini yaptırabilme kabiliyeti olarak tanımlamıştır. Bir ülke başkalarını cazibesıyla etkilediği zaman kültürünü başka uluslar benimseyebilir ve hedeflerini takip etmek

¹¹ Bu filmler yumuşak güç uygulamasının ötesine geçerek propaganda zihniyetiyle çekilmiştir. Genelde filmlere konu olan Doğu halkları ve Müslümanlar terörist olarak tasvir edilmişlerdir. Detaylı bilgi için bkz. Mahmut Yavuz Türkmen ve Meral Özçınar, “11 Eylül Sonrası Hollywood Sinemasında İslamofobinin Yeniden Üretimi”, *Erciyes İletişim Dergisi*, Cilt.7, Sayı.2, 1321-1343, (2020).

¹² Yumuşak güç kavramı Joseph Nye tarafından 1990 yılında yayınlanan *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power* başlıklı çalışmasında ilk kez ortaya konmuştur. Joseph Nye bu çalışmasında yumuşak gücün kavramsal ve kuramsal temellerini açıklamıştır. Daha sonra 2004 yılında yayınlanan *Soft Power: the Means to Success in World Politics* başlıklı kitabında kavramı detaylandırmış ve teorik bir yaklaşım olarak literatüre sunmuştur. Detaylı bilgi için bkz. Joseph Nye, *Soft Power: the Means to Success in World Politics*, New York: Public Affairs, 2004.

isteyebilir. Böyle bir durumda yumuşak güç uygulayıcısı ülke başka toplumlara askeri güç kullanmadan ve ekonomik kaynaklarını seferber etmeden ulaşma imkânına sahip olur. Dünya politikasında gündem oluşturarak başkalarını kendine çekme özelliği yumuşak gücün en önemli uygulamasıdır. Böyle bir ortamda insanlar arasında zorlayıcı bir ilişki kurmaktan ziyade iş birliği yapılmaktadır. Yumuşak güç başkalarının tercihlerini şekillendirme kabiliyetine dayanmaktadır. Çekici ve cazibe uyandıran bir kişilik, kültür, ahlaki değeri olan ve meşru kabul edilen politika ve kurumlar üzerinden ekonomik güç ve askeri tehdit kullanmadan başkalarının istenilen hedef doğrultusunda ikna edilmesi yumuşak güç olarak tanımlanabilir.

4.3. Yumuşak Gücün Kaynakları

Bir ülkenin yumuşak güç alanında üç kaynağı vardır: kültür, siyasal değerler ve dış politika. Bir ülkenin kültürü ve siyasal değerleri başkalarına çekici geldiği zaman yumuşak güç kaynağına dönüşür. Benzer şekilde dış politika başkaları tarafından meşru ve ahlaki görüldüğü zaman yumuşak güç aracı hâline gelir (Nye, 2004, s.11). Kültür insanların ait oldukları sosyal gruplarda yaşarken yaptıkları, inandıkları, ürettikleri, bildikleri ve öğrendikleri her şey olarak tanımlanabilir. Her insanın muhakkak bir kültürü vardır. Harvard mezunu veya çok zengin birinin kültürü olduğu gibi okuma ve yazma bilmeyen ilkel bir toplulukta yaşayan birisi de bir kültürün parçasıdır. İnsanlığın varlığı için kültür hayati bir öneme sahiptir. Her insan bir kültürün parçasıdır, ancak her insanın veya insan topluluğunun ait olduğu kültür birbirinden farklıdır. Sosyal etkileşimle öğrenilen kültür bir nesilden diğerine aktarılabilir. Kültür insanların elde ettikleri paylaşılan ve öğrenilebilen kazanımlardır (Tischler, 2011, s.51-52).

Kültür farklı şekil ve formlarda ortaya çıkabilir. Bir toplumda elitlere hitap eden edebiyat ve sanat gibi yüksek kültür ile kitlesel eğlenceye hizmet eden popüler kültür ayrımı yapılabilir. Bir ülkenin kültürü evrensel değerleri içerdiği zaman veya başka uluslarla ortak değer ve inançları barındırdığı zaman yumuşak güç aracılığıyla istenilen hedeflere ulaşma ihtimali artar. Sınırlı bir hedef kitleye hitap eden kültürün yumuşak güç üretme kapasitesi düşüktür. Büyük kitlelere hitap eden ve paylaşılan ortak değerleri olan bir kültürel yapı yumuşak güç üretme noktasında etkili olabilir (Nye, 2004, s.11).

Bir ülkenin ulusal düzeydeki siyasal değerleri de kültür kadar önemli bir yumuşak güç kaynağıdır. Örneğin, 1950'lerde Amerika'daki ırkçı politikalar Afrika kıtasındaki Amerikan yumuşak gücünü zayıflatmıştır. Buna benzer şekilde günümüzde ABD'de idam cezasının uygulanıyor olması Avrupa üzerindeki yumuşak gücüne olumsuz etki eden bir faktördür. Siyasal değerler gibi dış politika da yumuşak gücün önemli bir kaynağıdır. Örneğin, Jimmy Carter'ın insan hakları politikaları veya Reagan ve Clinton dönemlerinde demokrasi geliştirme çabalarının Amerikan dış ilişkilerindeki olumlu etkileri dış politikanın yumuşak gücün kaynağını teşkil ettiğine dair önemli göstergelerdir. Arjantin'de 1970'lerde darbe

hükümetleri tarafından reddedilen ABD'nin insan haklarıyla ilgili politika ve modelleri darbeler sonucunda hapse giren Peronizm hareketinin üyelerinin yaklaşık 20 yıl sonra 1990'larda ülke siyasetinde etkili olmaya başlamasıyla birlikte Amerika için önemli bir yumuşak güç kaynağı hâline gelmiştir. Yumuşak güç sayesinde Arjantin Amerikan etkisi altına girmiş, Birleşmiş Milletler ve Balkanlar'da Amerikan politikalarını desteklemiştir (Nye, 2004, ss.12-13).

Hükümet politikaları bir ülkenin yumuşak gücünü geliştirebileceği gibi aynı zamanda zayıflatabilir. Başka ulusların ve toplumların fikirlerine uygun düşmeyen veya kabul edilen evrensel sosyal ve hukuki değerlere aykırı olan faaliyetler yumuşak gücü zayıflatabilir. 2003 yılındaki Irak işgalinden sonra ABD'nin cazibesindeki azalmayı ortaya koyan anketlerde insanlar Bush hükümetinin politikalarını desteklemediğini ifade etmişlerdir. Aynı zamanda bazı insanlar Amerikan kültürü ve halkıyla hükümet politikalarını ayrı tutmuştur. Bush hükümetinin hatalı ve yanlış politikalar izlediğini, ancak Amerikan halkının ve kültürünün bu durumla bir ilgisi olmadığını söylemişlerdir. Amerikan sineması, müziği, teknolojisi, ekonomisi ve televizyonuna insanlar duydukları hayranlığı ifade etmişlerdir. Ancak Irak işgalinin de etkisiyle insanlar Ortadoğu'da Amerikan etkisinin artmasından rahatsızlık duyduğunu söylemişlerdir. Günümüzde, İsrail ve Filistin arasındaki çatışmalarda Amerika'nın tavrı eleştiriye sebep olan bir başka konudur. Bu konularla ilgili gündem olduğu zaman insanlar Vietnam'ın işgalinin de insan hakları ihlallerine yol açtığını söylemektedirler (Nye, 2004, ss.13-15).¹³

4.4.Yumuşak Gücün Sınırları

Yumuşak gücün sınırları ve zayıf noktalarının başında taklit edilebilmesi gelmektedir. Bir ülkeye ait yumuşak güç unsuru başka uluslar tarafından hayranlıkla karşılandığı ve taklit edildiği zaman etkisini yitirebilmektedir. Yumuşak gücü taklit edilen ülkenin avantajı azalmaktadır. Örneğin, Japonya teknolojisi ve endüstriyel gücüyle hayranlık uyandıran bir ülkeyken günümüzdeki serbest rekabet ortamında ürünleri taklit edilmekte ve tek başına sahip olduğu pazar payında azalma olabilmektedir. Benzer şekilde İsviçre'de üretilen ve ülkenin en önemli yumuşak güç araçlarından birisi olan ve ülkenin tanıtımına katkı sağlayan

¹³ Amerika Birleşik Devletleri'nin Irak işgalini yapmasının ardından 2003 yılında Gallup tarafından Bağdat kentinde yaşayanlarla yapılan bir anket Bush hükümetinin ve Büyük Britanya'nın politikalarına insanların nasıl yaklaştığını açıkça göstermiştir. Ankete katılan Bağdat halkının yüzde 43'ü ABD ve Büyük Britanya'nın Irak'ı işgal etmesinin sebebinin ülkenin petrolünü yağmalamak olduğunu ifade etmiştir. İnsanların verdiği cevapların yüzdesine bakıldığında ABD'nin politikalarına güvenmedikleri ve eleştirdikleri görülüyor. Ankete katılanların yüzde 37'si Saddam rejimini devirmek, yüzde 15'i Amerikan halkının çıkarını korumak için bu işgalin yapıldığını söylemişlerdir. Bu oranlar insanların verdikleri cevapların yüzdesini göstermektedir. ABD'nin dış politikası ciddi anlamda eleştiri almıştır. Bu anket hedef kitleler üzerinde olumsuz etki yaratan dış politikaların yumuşak güç için hayati olan ikna kabiliyetini olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır. ABD'nin Ortadoğu'ya demokrasi getirme söyleminin inandırıcı ve ikna edici olmadığı açıktır. Detaylı bilgi için bkz. Gallup Poll of Baghdad: Gauging U.S. Intent, <https://news.gallup.com/poll/9595/gallup-poll-baghdad-gauging-us-intent.aspx> [Erişim: 26 Ocak 2022].

peynir markası Le Gruyère¹⁴ Amerika Birleşik Devletleri'ndeki üreticilerin tehdidi altına girmiştir. Amerikalı bir yargıcın markanın adının Amerikan üreticileri tarafından kullanılabileceğini söyleyen kararı üzerine İsviçreli üreticiler harekete geçmiş, bu kararın markanın haklarının gasp edilmesi anlamına geldiğini söylemişlerdir. Amerika'da markanın sahiplenilmesinin ardından İsviçreli üreticiler bütün imkânlarını kullanacaklarını ve haklarını savunacaklarını ifade etmişlerdir (Le Dauphiné, 2022).

Yumuşak gücün zayıf noktalarından bir diğeri popüler kültürün istekli bir alıcıya ihtiyaç duymasıdır. Bir ülkenin kendisine kültürel açıdan benzeyen başka bir ülkeyi popüler kültürü vasıtasıyla etki altına alması mümkündür. Ancak bunun için ihraç edilen popüler kültürü kabul etmeye ve benimsemeye hazır bir kitlenin varlığı gereklidir (Nye, 2004, ss.15-16). Bu sebeple ideolojik açıdan farklı rejimleri benimseyen ülkelerde popüler kültürün bir bütün olarak ulus üzerindeki etkisi zayıf olabilir. Bu duruma en güzel örnek Soğuk Savaş dönemindeki Almanya'dır. Batı Almanya ile Doğu Almanya arasındaki ideolojik ayırım ve yerleşen alışkanlıklar insanların dünyaya bakışını ve algısını öyle değiştirmiştir ki, insanlar hayata farklı pencerelerden bakmışlardır. Amerikan ürünlerini kullanmak Batı Almanya'da yaşayanlar için sıradan bir alışkanlıkken, Doğu Almanya'da yaşayanlar için yeni bir tecrübe olarak görülmüştür. Örneğin, Fransa'daki Bordeaux şarabının ülke tanıtımı için önemli olduğu düşünüldüğünde, bunun Avrupa'da belli bir alıcısı vardır. Fakat Müslüman bir ülke için anlam ifade etmez, çünkü alkol kullanım oranının Müslüman ülkelerde dini sebeplerden ötürü düşük olması beklenir. Bu durum kültürel farklılıkların etkisini göstermektedir.

Öte yandan, istenilen dış politika hedeflerine ulaşabilmek için bir ülkenin yumuşak gücünü kullanırken başka ulusların gözünde olumsuz bir imaja sahip olmaması gereklidir (Nye, 2004, s.16). Başka ulusların gözünde olumsuz bir imaja sahip olmak yumuşak gücün önemli sınırlarından biridir. Amerika Birleşik Devletleri'nin Türk halkının gözünde emperyalist bir devlet olması İncirlik'teki Amerikan üssünün zaman zaman tartışma konusu hâline getirmiş, Amerikan politikacılarının dış politika hedeflerine ulaşmasında Türkiye'deki karar alma mekanizmalarını etkilemesini zaman zaman zorlaştırmıştır. Amerikan hegemonyasına gösterilen halk tepkisi Türk politikacıları karar alma noktasında etkilemiştir. 2003 yılında Irak işgal edileceği zaman uluslararası kamuoyunda olduğu gibi Türkiye kamuoyunda da insanlar ABD'nin özgürlük ve demokrasi getirme söylemine temkinli yaklaşmışlardır (Göz, 2016, s.71).

Yumuşak gücün son olarak ele alınabilecek zayıf noktası tamamen devlet kontrolünde olmamasıdır. Amerika Birleşik Devletleri'nin yumuşak gücünün

¹⁴ Gruyère markası İsviçre kökenli bir peynir üreticisidir. Firma tarihini 1115 yılına kadar geri götürmektedir. Firma aynı ismi taşıyan Gruyère bölgesindeki süt ürünleri ve peynircilik faaliyetleri neticesinde doğmuş ve gelişmiştir. Üretim faaliyetleri genelde Fribourg, Vaud, Neuchâtel ve Jura gibi kantonlarda yapılmıştır. Detaylı bilgi için İsviçreli firmanın internet sitesi ziyaret edilebilir. <https://www.gruyere.com/le-gruyere-aop/lhistoire>

önemli bir kısmı Harvard Üniversitesi, Microsoft ve Hollywood gibi kurumlar ile Michael Jordan gibi ünlüler tarafından sağlanmaktadır. Bu kurum ve kişiler aslında Amerika'nın yabancılara önemli imkânlar sunduğunu, ekonomik gelişmişliğini, bilimsel kapasitesini, sportif başarısını ve teknolojik düzeyini ortaya koymaktadır (Nye, 2004, s.17). Benzer şekilde Almanya'nın 2006 yılında Futbol Dünya Kupası'na ev sahipliği yapması futbol alanındaki başarısını, spor alanındaki ünlü kişilerini, teknik altyapısını, ekonomisini ve gelişmiş çevreci kentlerini dünyaya tanıtmakla kalmamış, aynı zamanda Alman spor komplekslerinin dünyaya tanıtımını da yapmıştır (Grix ve Houlihan, 2014, ss.572-573). Ayrıca devlet dışındaki Alman kökenli birçok aktörün dünya kamuoyuyla tanışmasını sağlamıştır. Devlet kontrolünde olmayan yumuşak güç aktörleri eylemleri neticesinde ülkesiyle ilgili olumsuz bir algı oluşturabilme riskini taşır. Buna karşın yukarıda sayılan kurum ve kişiler olumlu imaj oluşturmak için önemli katkılar da sağlar.

5. Türkiye'nin Kosova'daki Yumuşak Güç Faaliyetleri

Türkiye'nin Balkanlar ve Kosova ile tarihten gelen derin kültürel ilişkileri vardır (Duman, 2021, s.457). Uluslararası Azınlık Hakları Grubu'nun verdiği sayılara göre, Kosova'da 20 bin civarında Türk yaşamaktadır.¹⁵ Türkiye Kosova ile ilişkilerini canlı tutmak amacıyla Kosova'daki kurumları aracılığıyla yumuşak güç semsiyesi altında sınıflandırılacak bazı faaliyetler yapmaktadır. Bu kurumlar arasında Yunus Emre Enstitüsü, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Türkiye Diyanet Vakfı, Türk Hava Yolları ve Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları sayılabilir.

Bunların istisnası Türk Hava Yolları ve Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları'dır. Bu kurumların yumuşak güç gibi bir hedefi aslında yoktur. Bunlar ulaşım hizmeti sunan ticari kurumlardır. Fakat literatürde her çalışmada olmasa da, bazı çalışmalarda Balkan ülkeleriyle ilgili iletişim, irtibat ve ulaşımı sağladıkları için özellikle Türk Hava Yolları'na da yer verilmiştir. Türk Hava Yolları'nın ülkenin dış politikasına uygun bir şekilde uçuş rotalarını genişlettiğini ve bunu Balkanlar'da da uyguladığını öne süren çalışmalar mevcuttur (Bekfelavi, 2017, s.61). Türk Hava Yolları'na Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları eklenebilir. Hava ulaşımının gelişmediği zamanlardan günümüze kadar Türkiye'nin Trakya coğrafyası ile Balkanları birbirine bağlayan en önemli ulaşım hatlarının başında gelmektedir. Ayrıca, Anadolu Ajansı'nın bölgeyle Türkiye arasında sağladığı haber akışı yumuşak güç açısından sürecin medya ayağında yer almaktadır. Kızılay'ın da yardımları Balkan toplumlarıyla Türkiye Cumhuriyeti arasında gönül köprüsü inşa etmektedir.

¹⁵ Detaylı bilgi için bkz. Minority Rights Group International, <https://www.refworld.org/docid/5b9fb31e7.html> [Erişim: 18 Mayıs 2022].

5.1. Yunus Emre Enstitüsü

Yunus Emre Vakfı Türk dilini, kültürünü, sanatını ve tarihini dünyaya tanıtmak ve yaymak amacıyla 05.05.2007 tarihli 5653 sayılı kanunla kurulan bir kamu vakfidir. Yunus Emre Enstitüsü bu vakfa bağlı olarak kurulmuş ve 2009 yılında faaliyetlerine başlamıştır. Dünyanın dört bir yanında faaliyet gösteren Yunus Emre Enstitüsü Kosova’da İpek, Prizren ve Priştine olmak üzere üç kentte çalışmalarına devam etmektedir (Bekfelavi, 2017, s.133).

Yunus Emre Enstitüsü Kosova’da fuar ve konferanslar düzenlemektedir. Ayrıca, Yemek kültürü üzerine çeşitli programlar düzenleyerek Türk mutfağının Kosova’da tanıtılmasına katkı sağlamaktadır. Çanakkale Savaşı üzerine çeşitli tarih programları düzenleyerek Kosova’da Osmanlı İmparatorluğu’nun emperyalizme karşı verdiği mücadeleyi ve daha sonrasında Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunun nasıl ve hangi ortamda gerçekleştiğini anlatmaktadır.

Tablo 2: Kosova Yunus Emre Enstitüleri’nin 2019 Yılı Faaliyetleri

Koro Çalışmaları	İstiklal Marşının Kabul Edilme Günü ve Mehmet Akif Ersoy’u Anma Günü
Ders Dışı Öğrenci Etkinlikleri	Kosovalı Engelli Çocuklar ile El Ele Programı
İpek Kenti Ebru Gösterimleri	Türk Sineması Günleri
Çiftelia Kursu	Gençlik Kampları
Resim ve Fotoğraf Yarışması	23 Nisan Çocuk Bayramı Konseri
Çanakkale Ruhu Programları	Göbeklitepe - Fotoğraf Sergisi

Kaynak: Yunus Emre Enstitüsü, 2019, s.74-75,

Yunus Emre Enstitüsü’nün temel hedefi yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere Türk dilinin, tarihinin ve kültürünün tanıtılmasıdır. Bu hedefe doğru tarih bilincinden, okuma – öğrenme, yemek kültürü, sanat, spor ve Türkçe dilinin öğretilmesine kadar birçok hizmet ve faaliyet yapılmaktadır. Kurumun 2020 yılı faaliyet raporuna bakıldığında Kosova’daki faaliyetlerin neler olduğu görülebilmektedir. Örneğin, Prizren şehrinde her alandan 2593 kitabın bulunduğu Yunus Emre Enstitüsü Kütüphanesi okumak ve öğrenmek isteyen herkese ücretsiz hizmet vermektedir. Uluslararası Türkçe konuşma kulübü faaliyetleri gerçekleştirilmiş, 13 Haziran 2020 tarihinde Türk ve Kosovalı öğrenciler Prizren, Priştine ve İpek Yunus Emre Enstitüleri’nin koordinasyonunda eğitimciler için saygı konseri gerçekleştirmişlerdir. Konser Kosova’daki Yunus Emre Enstitüleri’nin sosyal medya hesaplarından canlı yayınlanmış ve otuz binin üzerinde izlenme oranına erişmiştir. 10 - 14 Ekim 2020 tarihlerinde İpek Belediyesi ve İpek Yunus Emre Enstitüsü koordinasyonunda gerçekleşen İpek Kitap Fuarı organize edilmiştir. Türk yazarların Arnavutça diline çevrilmiş eserleri de katılımcılara takdim edilmiştir. 14 Aralık 2020 tarihinde Prof. Dr. Doğan Cüceloğlu’nun çocuk-aile ilişkisi ve

pandemi dönemi üzerine gerçekleştirdiği konferans Türkçe, Arnavutça ve Boşnakça dillerinde yayınlanmış ve 52 bin kişi tarafından izlenmiştir (Yunus Emre Enstitüsü, 2020, ss.38-134).

5.2.Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) 1992 yılında başta Türk Cumhuriyetleri olmak üzere Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihsel bağları olan bölgelerle iletişimini ve işbirliğini geliştirmek için kurulmuştur (Beşgül, 2020, s.26). TİKA sağlık, eğitim, ortak tarih ve kültürel mirasın restorasyonu, tarım ve hayvancılık ve gıda desteği gibi alanlarda çeşitli yardım ve projeler gerçekleştirmektedir.

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı 2005-2020 yılları arasında Kosova'da sağlık, eğitim, ortak tarihin ve kültürel mirasın ve eserlerin restorasyonu, tarım ve hayvancılık gibi alanlarda 650'den fazla projeyi hayata geçirmiştir. 2004'te Prizren ofisinde başlayan faaliyetler 2008 yılından itibaren Priştine çalışma ofisinde devam etmektedir. Sağlık alanında hastane ve sağlık ocağı tadilatları yapılmıştır. 2018 yılında Kosova Merkez Üniversite Hastanesi Merkezi Yoğun Bakım Ünitesi'nin kurulmasının tamamlanması sağlık alanındaki en önemli projelerden birisi olarak ön plana çıkmıştır. Eğitim alanında birçok okul tadilatı gerçekleştirilmiştir. Ortak tarihin restorasyonunda Prizren Sinan Paşa Camisi, Priştine Büyük Camisi, Prizren Emin Paşa Camisi, Yanova Murat Bey Camisi ve Suşitsa Mehmet Akif Ersoy Camisi restorasyonu ve çevre düzenlemeleri önemli projeler arasında sayılabilir (TİKA, 2022).

5.3.Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) Türk dış politikasına paralel bir şekilde Balkan coğrafyasıyla Türkiye arasındaki bilgi akışını sağlamak için çeşitli programlar yayınlamaktadır (Beşgül, 2020, s.33-34). TRT Avaz'da yayınlanan Yesi'den Avrupa'ya Taşınan Köz, Balkanlardaki Müslümanlar, Gönül Yolu, Balkan Dosyası, Rumeli'de Türk Kilometre Taşları, Drina Köprüsü, Balkan Köyleri ve Balkan Gündemi gibi programlar Türkiye'de Balkan coğrafyası, ülkeleri ve kültürüyle ilgili Türk kamuoyunu bilgilendirmektedir. Ayrıca, TRT bünyesinde faaliyet gösteren Türkiye'nin Sesi Radyosu Balkan dillerinde yayın yapmaktadır. Bu diller arasında Boşnakça, Hırvatça, Makedonca, Rumence, Arnavutça, Bulgarca, Yunanca ve Sırpça bulunmaktadır.

Bu noktada değinilmesi gereken bir diğer kurum TRT World kanalıdır. Türkiye'nin tezlerini dünyaya ve Balkan coğrafyasına anlatmak amacıyla kurulan bir televizyon kanalıdır. İngilizce yayın yapan kanal merkezine insan unsurunu aldığını ifade ederek, ezilenlerin sesi olmayı amaçlamaktadır. Türkiye'nin yumuşak güç faaliyetlerini tamamlayıcı bir televizyon kanalı olarak kurulmuştur (Barıtcı ve Aydeniz, 2019, s.1566).

5.4. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) yurtdışındaki kardeş topluluklarla sosyal ve kültürel ilişkileri geliştirmek için 6 Nisan 2010 tarihinde kurulmuştur (Beşgöl, 2020, ss.36-37). YTB Kosova'da Türkçe'nin yaygınlaştırılması için çeşitli atölyeler organize etmektedir. Örneğin, 2021 yılının Mart ve Nisan aylarında şiir, resim ve kompozisyon yarışması düzenleyerek Türkçe diline olan ilginin artması hedeflenmiştir (YTB, 2022a).

Kosova'da 2021 yılında Balkan Edebiyat ve Yazarlık Akademisi düzenlenmiştir. Aralık ayının başında yapılan programda Kosova başta olmak üzere Bulgaristan, Kuzey Makedonya, Yunanistan ve Bosna-Hersek gibi Balkan ülkelerinden 45 katılımcı eğitim almak için programa gelmiştir (YTB, 2022b). Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Türkiye bursları kapsamında onlarca öğrencinin eğitim almasını sağlayarak Türk kültürüne aşina olmalarını sağlamış, gelecekte mezunların Türkiye'yle iyi ilişkiler kurmaları için sağlam temeller atmıştır. Dünyanın dört bir yanında Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında eğitimlerini tamamlayarak kendi ülkesine dönen toplam 150 bini aşkın Türkiye mezunu mevcuttur (YTB, 2022c).

5.5. Türkiye Diyanet Vakfı

Türkiye Diyanet Vakfı 13 Mart 1975 tarihinde dini kurumlara yardım etmek ve genel olarak yeryüzünde iyiliğin egemen olması için dünyanın dört bir yanında faaliyet yapmak amacıyla kurulmuştur (Bekçi, 2021, s.108). Kosovalı ihtiyaç sahiplerine ramazan yardımı, Kosova Priştine Camisi ve Külliyesi'nin inşası, Kosova Sultan Murad Hüdavendigâr Türbesi'nin restorasyonu ve ihtiyaç sahibi insanlara gıda paketi dağıtımı gibi faaliyetler yapmış ve yapmaya devam etmektedir (Türk Diyanet Vakfı, 2022).

5.6. Siyasi Değerler ve Türk Dış Politikası

Türkiye'nin AB aday ülke statüsünde olması ve hem İslam ülkesi olup hem de laikliği anayasasıyla kabul etmiş olması Kosova için önemli değerlerdir. Ayrıca, dış politikasında özellikle Balkan coğrafyasında Kosova'nın her daim yanında olması, Kosova Savaşı yüzünden ülkelerini terk eden Kosovalı mültecilerin 20 bin kadarına ev sahipliği yapmayı kabul etmesi, kurulan Kosova Gücü'ne askeri olarak destek verip katılması, Kosova'nın 17 Şubat 2008 tarihindeki bağımsızlığını hemen tanıması önemlidir (Uzgel, 2017, ss.701-704; Demirtaş-Coşkun, 2010, s.72). Ayrıca aşağıdaki tabloda da görüldüğü üzere Türkiye ile Kosova arasında çok sayıda ikili anlaşma vardır.

Tablo 3: Türkiye-Kosova Arasındaki İkili Anlaşmalar

Anlaşma	Tarih	Anlaşma	Tarih	Anlaşma	Tarih
Sağlık Alanında İşbirliği Anlaşması	18 Aralık 2003	Kültürel İşbirliği Anlaşması	26 Ağustos 2004	Hükümlü Nakli Anlaşması	31 Mayıs 2011
Çevre Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı	15 Eylül 2004	Türkiye ve Kosova Arşivleri Genel Müdürlüğü Arasında İşbirliği Protokolü	1 Şubat 2005	Savunma Sanayisi İş Birliği Anlaşması	27 Ekim 2011
Karşılıklı Vize Muafiyeti Anlaşması	13 Ocak 2009	Ekonomik İşbirliği Anlaşması	28 Mayıs 2009	Serbest Ticaret Anlaşması	27 Eylül 2013
Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Anlaşma	8 Eylül 2009	Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşması	24 Aralık 2009	Afet ve Acil Durum Yönetimi Alanında Mutabakat Zaptı	24 Haziran 2014
Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşması	13 Ocak 2010	Kalkınma İşbirliği ve TİKA Kosova Program Koordinasyon Ofisinin Statüsüne İlişkin Protokol	2 Şubat 2010	Arşiv Alanında İşbirliği Protokolü	20 Kasım 2014
Sağlık Alanında Hibe Yapılmasına Dair Anlaşma	13 Mayıs 2010	Karayoluyla Uluslararası Yük ve Yolcu Taşımacılığı Anlaşması	20 Mayıs 2010	Kültürel İşbirliği Anlaşması	20 Aralık 2017
Eğitim Alanında İşbirliği Protokolü	20 Mayıs 2010	Tarımsal Kapasitenin Geliştirilmesine İlişkin İyi Niyet Protokolü	19 Ağustos 2010	Askerî Eğitim İş Birliği Anlaşması	25 Şubat 2011

Kaynak: Yazar tarafından Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazetesi'nden derlenmiştir.

Joseph Nye tarafından ortaya konan kültür, siyasal değerler ve dış politika Türkiye ile Kosova ilişkilerinde yakınlık sağlama potansiyeli barındırabilir. Türkiye'nin kurumları ile yaptığı hizmetler ve dış politikası Kosova'daki yumuşak güç faaliyetleridir. Türkiye'nin Küçük Asya'da bulunması ve aynı zamanda Avrupalı

bir ulus olma iddiası Türkiye'yi siyasi değerler açısından Balkan coğrafyasına yaklaştırmaktadır. Kosova'daki faaliyetlere Türkiye Cumhuriyeti ekonomik kaynak ayırmaktadır. Bu noktada yapılanların karşılığının olup olmadığı sorusu ön plana çıkmaktadır. Bunu anlayabilmek için yumuşak gücün anketler aracılığıyla ölçülmesi gereklidir. Yumuşak gücün anketler aracılığıyla ölçülüp ölçülemeyeceğine dair bir sonraki bölümde analiz yapılacaktır.

6. Ampirik Bulgular ve Analiz

Aynı 500 Kosova vatandaşıyla iki farklı dönemde iki anket yapılmıştır. Katılımcıların sekiz konuda fikirleri alınmıştır. Türkiye'nin askeri gücü, ekonomisi, sportif alandaki başarıları, turizmi, mutfak kültürü hakkındaki yaklaşımları analiz edilmiştir. Türkiye'nin Kosova ile kültürel yakınlığı, Kosova için müttefiklik potansiyeli ve siyasi olarak güvenlik partnerliği hakkındaki yaklaşımları ele alınmıştır. Müttefiklik potansiyeli Türkiye'nin Kosova'nın gireceği muhtemel savaşlarda tam destek vereceği düşüncesidir. Siyasi olarak güvenliğini sağlama fikriyse Türkiye'nin Kosova'nın bölünmez bütünlüğüne karşı oluşacak tehdit durumunda güvenliğini sağlaması için destek verecek bir aktör olduğu inancıdır. Bu açıklamalar anket katılımcılarına da yapılmıştır, böylece anketin içeriğinin sağlıklı bir şekilde anlaşılması amaçlanmıştır. Bu konularda Kosovalıların Türkiye'ye dair yaklaşımlarıyla ilgili veri toplanmış ve bu veriler analiz edilmiştir.

Öncelikle 20 Haziran – 21 Temmuz 2021 tarihli anket verileri analiz edilecektir. Bu anket verilerine göre, Türkiye'nin askeri gücüyle ilgili Kosovalıların olumlu fikirleri vardır. Türkiye'nin büyük ve önemli bir askeri güç olduğunu düşünmektedirler. Ankete katılan 500 kişiden 405'i Türkiye'nin önemli bir askeri güç olduğunu ifade etmiştir. 95'iyse büyük askeri güç olmadığını söylemiştir. Görüldüğü üzere, ankete katılanların yüzde 81'i Türkiye'nin önemli bir askeri güç olduğunu ifade etmiştir. Kosovalıların bu düşüncesi sahadaki verilerle uyusmaktadır. Türk Silahlı Kuvvetleri bir kolektif savunma örgütü olan NATO'nun en güçlü orduları arasındadır.¹⁶ 2017 yılında açıklanan verilere göre, Türk ordusunun 359 bin askeri personeli bulunmaktadır (NTV, 2022). Açıklanan sayıdan da anlaşılacağı üzere günümüz ulus devletleri için oldukça büyük bir ordudur. Buna ek olarak Türk ordusunun önemli bir özelliği daha vardır. Önemli oranda askeri teçhizatı vardır ve askeri kabiliyet hızı yüksektir. Bu özellikler Türk ordusunu NATO'nun önemli güçleri arasına sokmaktadır.

¹⁶ Türkiye Cumhuriyeti 1952 yılından beri NATO'nun üyesidir. Detaylı bilgi için bkz. Baskın Oran (ed.), *Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar, Cilt 1: 1919 – 1980*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2009.

Tablo 4: Türkiye'nin Askeri Gücüyle İlgili Kosovalıların Düşüncesi

Cevaplar	Kişi Sayısı	Yüzdesi %
Önemli bir askeri güçtür	405	81,0
Önemli bir askeri güç değildir	95	19,0
Toplam	500	100

Kosovalılar Türkiye'nin önemli bir ekonomiye sahip olduğunu düşünmektedirler. Ankete katılanların 405'i Türkiye'nin güçlü bir ekonomi olduğunu ifade etmiştir, bu sayı yüzde 81'e karşılık gelmektedir. Türkiye'nin özellikle Kosova'yla ekonomik ilişkileri ve Balkan coğrafyasındaki büyüklüğü bu yaklaşımı doğrulamaktadır. Dünya Bankası'nın verilerine göre, Türkiye Cumhuriyeti'nin gayrisafi yurt içi hâsılası 2020 yılında 719 milyar dolardır. Türkiye bu hacmiyle Balkanların en büyük ekonomisidir (World Bank, 2022).¹⁷

Tablo 5: Türk Ekonomisiyle İlgili Kosovalıların Düşüncesi

Cevaplar	Kişi Sayısı	Yüzdesi %
Önemli bir ekonomidir	405	81,0
Önemli bir ekonomi değildir	95	19,0
Toplam	500	100

Ankete katılanların 342'si Türkiye'yi sportif açıdan başarılı bir ülke olarak görmektedir. Bunda en önemli faktörler Galatasaray, Beşiktaş ve Fenerbahçe gibi büyük futbol takımlarının Avrupa kupalarındaki maçlara çıkması ve Galatasaray'ın UEFA kupası şampiyonluğudur.¹⁸ Ayrıca, Türk Futbol Milli Takımı'nın 2002 Dünya Kupası'ndaki üçüncülüğü ve milli maçlardaki başarısı Kosovalıların dikkatini çekmiş ve dünyada Türk Futbol Milli Takımı'nın adını duyurmasını sağlamıştır.¹⁹ Ayrıca Türkiye'nin 2008 Avrupa Şampiyonası'nda üçüncülük elde etmesi itibarını artırmıştır (Habertürk, 2022). 2017 yılında Fenerbahçe Basketbol Takımı'nın Euroleague şampiyonu olması basketbol taraftarlarını ve sporseverleri Kosova'da oldukça etkilemiştir. Anket katılımcılarının içinde sportif başarıdan söz

¹⁷ Türkiye'den sonra Balkanların en büyük ikinci ekonomisi 2020 yılındaki verilere göre 248 milyar dolarlık gayrisafi yurt içi hâsılası ile Romanya'dır. Üçüncü sırada 188 milyar dolar ile Yunanistan ve dördüncü sırada 69 milyar dolarlık gayrisafi yurt içi hâsılayla Bulgaristan yer alıyor. Detaylı bilgi için bkz. World Bank, Open Data, <https://data.worldbank.org/>

¹⁸ Katılımcılardan birisi Galatasaray'ı Kızılyıldız futbol takımıyla kıyaslayarak benzer bir şekilde Avrupa kupalarında iddiası olan sayılı Balkan kulüplerinden birisi olduğunu ifade etmiştir.

¹⁹ Futbolun yumuşak güç aracı olarak etkisini daha detaylı analiz etmek için bkz. Andreia Soares e Castro, "The 2018 FIFA World Cup: The Gains and Constraints of Russia's Soft Power of Attraction Through Football and Sports", *Rising Powers Quarterly*, Vol.3, Issue.3, (2018), 17-37. Ayrıca futbolun algıları etkileme ve değiştirme konusundaki etkisini ve durumunu analiz etmek için bkz. Husna K. AlKhalifa & Anna Farello, "The soft power of Arab women's football: changing perceptions and building legitimacy through social media", *International Journal of Sport Policy and Politics*, Vol.13, No.2, (2021), 241-257. AlKhalifa ve Farello'nun makalesinde sporun yumuşak güç aracı olarak nasıl kullanılabilceği analiz edilmiştir.

ederken Fenerbahçe'nin Avrupa şampiyonu olmasını takdir edenler olmuştur. Ayrıca, kısa bir zaman önce Fenerbahçe'de de forma giyen ve futbol hayatına Avrupa'da devam eden Vedat Muriç Kosova'da öne çıkan ünlü sporcular arasındadır. Fenerbahçe'nin Kosova'daki tanınırlığının artmasına katkı sağlamıştır. Kosova'da genelde Türkiye'nin futbol ve basketbol alanında başarıları sportif alanda ön plana çıkmaktadır. Bu durum dünyada bu iki spor dalının en çok talep edilen ve izlenen sporları arasında olmasıyla doğrudan bağlantılı bir durumdur.

Tablo 6: Türkiye'nin Sportif Başarılarıyla İlgili Kosovalıların Düşüncesi

Cevaplar	Kişi Sayısı	Yüzdesi %
Sportif açıdan başarılı bir ülkedir	342	68,4
Sportif açıdan başarılı bir ülke değildir	158	31,6
Toplam	500	100

Ankete katılanların 333'ü Türkiye'nin Balkanlarda ve dünyada önemli bir mutfak kültürüne sahip olduğunu düşünmektedir. Bu sayı katılanların yüzde 66,6'sına karşılık gelmektedir. Bu durum aslında normal olarak değerlendirilebilir. Kosova'nın Osmanlı himayesinde kalan bir bölge olduğu düşünüldüğünde Kosovalıların Türklerle yakın kültürel bağları olduğu açıktır. Bugün Türkiye'de de tercih edilen elbasan tava, Kosova usulü paşa köftesi ve trileçe tatlısı gibi lezzetler ortak yemek kültürünün bir parçasıdır.²⁰ Güler, Türk mutfak kültürünün dünyanın en önemli mutfakları arasında yer aldığını ifade etmektedir (2010, s.29). Türk mutfağının tarihi çeşitlilikten gelen kapasitesi Kosova'da önemli bir kültürel paylaşım kaynağıdır.

Tablo 7: Türk Mutfağıyla İlgili Kosovalıların Düşüncesi

Cevaplar	Kişi Sayısı	Yüzdesi %
Önemli bir mutfaktır	333	66,6
Önemli bir mutfak değildir	167	33,4
Toplam	500	100

Ankete katılanların 322'si Türkiye'nin turizm ülkesi olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların yüzde 64,4'üne karşılık gelmektedir. İstanbul başta olmak üzere Antalya, İzmir, Çeşme, Bodrum, Marmaris, Kuşadası, Didim ve Pamukkale gibi kentler her yıl onlarca ziyaretçiyi ağırlamakta ve Kosovalılar tarafından bilinen kentler arasında bulunmaktadır. Türkiye'nin coğrafi olarak hem Karadeniz'de hem Ege denizinde hem de Akdeniz'de bulunması, İstanbul gibi dünyanın kültür başkentine sahip olması ve aynı zamanda Trakya coğrafyasının bir parçasına sahip

²⁰ Ankete katılanların tamamına yakını Türk dönerinin Balkanlarda sevildiğini söylemiştir.

olması onu gerçek anlamda turizm ülkesi yapmaktadır. Ayrıca, Urfa ve Mardin gibi tarihi mirası yüzyıllar öncesine dayanan kentlere sahip olması çok çeşitli bir kültürel mirasa sahip olduğunu göstermektedir. Bunların dışında Göbeklitepe gibi kentlerin keşfedilmesi Türkiye'nin tarihi mirasının dünyaya tanıtılmasına büyük katkı sağlamaktadır.²¹

Tablo 8: Kosovalıların Türkiye'ye Turizm Konusundaki Yaklaşımı

Cevaplar	Kişi Sayısı	Yüzdesi %
Turizm ülkesidir	322	64,4
Turizm ülkesi değildir	178	35,6
Toplam	500	100

Ankete katılanların yüzde 27,2'si Türkiye ile Kosova arasında kültürel açıdan yakınlık olduğuna kesinlikle katılırken, yüzde 45,8'i katıldığını ifade etmiştir. Türkiye ile Kosova arasında kültürel açıdan benzerlik olması iki ülkeyi birbirine yakınlaştırmaktadır. İki ülkenin halkı İslam geleneğinden gelmektedir. Ayrıca Kosova'nın uzunca bir zaman Osmanlı İmparatorluğu'nun himayesi altında kalması bölgeyi Türkiye ile yakınlaştırmıştır (Aktepe, 2002, s.216). Ayrıca Türkiye'nin Kosova'daki kültürel faaliyetleri iki ülke arasındaki kültür alışverişine imkân tanımaktadır.²²

Tablo 9: Türkiye ile Kosova Arasında Kültürel Açıdan Yakınlık Vardır

Cevaplar	Kişi Sayısı	Yüzdesi %
Kesinlikle katılıyorum	136	27,2
Katılıyorum	229	45,8
Fikrim yok	79	15,8
Katılmıyorum	42	8,4
Kesinlikle katılmıyorum	14	2,8
Toplam	500	100

Ankete katılanların yüzde 31,6'sı Türkiye'nin Balkanlarda siyasi açıdan Kosova'nın güvenliği için önemli bir aktör olduğunu düşünmektedir. Kültürel bağların etkisine ek olarak dış politikanın da etkili bir faktör olduğunu unutmamak gerekir. Türkiye Cumhuriyeti Kosova'nın bağımsızlığı sürecinde tam destek vermiş, Kosova Gücü'ne aktif katılım sağlamış, NATO müdahalesine destek

²¹ Göbeklitepe'nin kamu diplomasisi açısından Türkiye'ye sağladıklarını analiz etmek için bkz. Aslı Yağmurlu, "Dünya Mirası ve Kamu Diplomasisi: Göbekli Tepe Örneği", *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı.49, (2020), 46-64.

²² Kültür konusunda Yunus Emre Vakfı'na bağlı Yunus Emre Enstitüsü faydalı çalışmalar yapıyor. Yunus Emre Vakfı Türk dilini, kültürünü ve sanatını tüm dünyaya tanıtmak için 05.05.2007 tarihli 5653 sayılı kanunla kurulan bir kamu vakfidir. Bu vakfa bağlı olarak Yunus Emre Enstitüsü kurulmuş ve 2009 yılında faaliyetlerine başlamıştır. Detaylı bilgi için bkz. <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-enstitusu>

vermiş ve savaş uçağı göndermiş ve Kosova'nın bağımsızlığını hemen tanımıştır.²³ Günümüzde de bu yakın ilişkiler çeşitli ikili anlaşmalarla devam etmektedir.

Tablo 10: Türkiye Balkanlar'da Siyasi Açıdan Kosova'nın Güvenliği İçin Önemli Bir Aktördür

Cevaplar	Kişi Sayısı	Yüzdesi %
Kesinlikle katılıyorum	158	31,6
Katılıyorum	235	47,0
Fikrim yok	76	15,2
Katılmıyorum	27	5,4
Kesinlikle katılmıyorum	4	0,8
Toplam	500	100

Ankete katılanların yüzde 35,6'sı Türkiye'nin Kosova'nın askeri açıdan doğal bir müttefiki olduğu düşüncesine kesinlikle katılırken yüzde 43,6'sı katıldığını ifade etmiştir. Bu durum Türkiye'ye karşı bir güvenin olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye'nin hükümet yetkililerinin 2010 yılındaki Kosova ziyareti sırasında dönemin Kosova Başbakanı Haşim Taçi'nin '*Allah Kosova'yi, Arnavutluk'u ve Türkiye'yi korusun*' sözleri aradaki müttefiklik ilişkilerinin ne kadar üst düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır (AA, 2022).²⁴

Tablo 11: Türkiye Kosova'nın Askeri Açıdan Doğal Müttefikidir

Cevaplar	Kişi Sayısı	Yüzdesi %
Kesinlikle katılıyorum	178	35,6
Katılıyorum	218	43,6
Fikrim yok	72	14,4
Katılmıyorum	25	5,0
Kesinlikle katılmıyorum	7	1,4
Toplam	500	100

Birinci anketin sonuçlarına bakıldığında, Kosovalıların Türkiye'ye güvenlik meselesinde müttefiklik açısından önem verdikleri görülmektedir. Ayrıca, kültürel açıdan benzerlik hissi vardır. Özellikle askeri açıdan doğal müttefik olarak görülmesinin ve siyasi açıdan Kosova'nın güvenliği için önemli bir aktör olarak algılanmasının sebebi Türkiye'nin dış politikasıyla da ilgili olduğu düşünülebilir.

²³ Türkiye Cumhuriyeti NATO müdahalesine destek vererek Yugoslavya'ya denetim uçuşu yapması için F-16 uçaklarını göndermiştir. Detaylı bilgi için bkz. İlhan Uzgel, "Balkanlarla İlişkiler", Baskın Oran (Ed.), *Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar Cilt II* içinde (481-523), İstanbul: İletişim Yayınları, 2015.

²⁴ Katılımcılardan biri Türkiye'nin Balkanlar'da Kosova için güvenlik sağlayıcı bir aktör olduğunu ifade etmiştir. Amerika'nın Balkanları istikrarsızlaştırmaya çalıştığını, Rusya'nın Sırbistan'ı desteklediğini ve bu ortamda Türkiye'nin hayati öneme sahip olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, Ege'de Yunanistan ile Türkiye arasındaki anlaşmazlıklarda Yunanistan'ın agresif davrandığını ve hukuka aykırı tezleri olduğunu söylemiştir.

Kosova 17 Şubat 2008 tarihinde Sırbistan'dan bağımsızlığını ilan edince Türkiye bu bağımsızlığı hemen tanımıştır. O dönemde Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı olan Recep Tayyip Erdoğan Kosova Başbakanı Haşim Taçi'ye telefon ederek bağımsızlık kararından ötürü tebrik etmiştir (Demirtaş-Coşkun, 2010, s.72-73).

Yukarıdaki anket verileri katılımcılarda olumlu bir Türk algısının olduğunu göstermektedir. Ancak bu anketlerin sağlıklı bir yumuşak güç ölçümü olabilmesi için düzenli olarak yapılması ve benzer sonuçlar vermesi gereklidir. Ancak bu makalede 9 Mayıs – 15 Mayıs 2022 tarihlerinde yapılan ikinci ankette aynı 500 kişinin farklı fikirler ifade ettiği görülmüştür. İkinci anketin verileri aşağıda görülebilir:

Tablo 12: Kosova'da Türk Yumuşak Gücünü Ölçen 9 – 15 Mayıs Tarihli Anket Verisi

Cevaplar	Sayı	Yüzdesi %	Cevaplar	Sayı	Yüzdesi %	Toplam
Önemli bir askeri güçtür	411	82,2	Önemli bir askeri güç değildir	89	17,8	500
Önemli bir ekonomidir	393	78,6	Önemli bir ekonomi değildir	107	21,4	500
Sportif açıdan başarılı bir ülkedir	147	29,4	Sportif açıdan başarılı bir ülke değildir	353	70,6	500
Önemli bir mutfaktır	267	53,4	Önemli bir mutfak değildir	233	46,6	500
Turizm ülkesidir	223	44,6	Turizm ülkesi değildir	277	55,4	500

Yukarıdaki sonuçlara bakıldığında Türkiye'nin askeri ve ekonomik gücüyle ilgili birinci anketteki benzer sayıda olumlu cevapların alındığı görülmektedir. Ancak, sportif açıdan, mutfak ve turizm açısından Türkiye'nin başarılı ve önemli bir ülke olduğunu öne sürenlerin birçoğu farklı fikir ifade ederek Türkiye'nin bu üç alanda önemli bir ülke olmadığını söylemişlerdir. Katılımcılara fikirlerini neyin değiştirdiği sorulduğunda, o dönemki fikirlerinin çeşitli sebeplerden değiştiğini ve tek bir nedenin özel olarak ifade edilemeyeceğini söylemişlerdir. Televizyon, radyo ve gazete gibi haber alma araçlarında Türkiye'yi yeterince görmemelerini, o anki duygu durumlarını, Türk Futbol Milli Takımı'nın Dünya Kupası elemelerindeki

başarısız sonucunu, daha önceki anket için yapılan görüşmelerde ifade edilmeyen bir sebep olarak Türkiye'nin AB üyesi bir ülke olmamasını ve mutfak kültürünü dünyaya yeterince tanıtamadığını ifade etmişlerdir. Bu ifade edilenler içinde duygu durumu gibi ölçülmesi imkânsız bir cevabın bulunması cazibeye dayanan yumuşak gücün ölçümünü sorunlu bir hâle getirmektedir.

Tablo 13: Türkiye İle Kosova Arasında Kültürel Açıdan Yakınlık Vardır (9-15 Mayıs 2022).

Cevaplar	Kişi Sayısı	Yüzdesi %
Kesinlikle katılıyorum	44	8,8
Katılıyorum	29	5,8
Fikrim yok	315	63
Katılmıyorum	59	11,8
Kesinlikle katılmıyorum	53	10,6
Toplam	500	100

Yukarıdaki duruma benzer bir sonuç Türkiye ile Kosova arasındaki kültürel yakınlık meselesinde de görülebilmektedir. Katılımcılarla yapılan anket ve görüşmelerde anketin yapıldığı andaki düşünce ve duygularının sonuçları etkilediği cevabı alınmıştır. Özellikle vurgulanması gereken durumun kültürün tam olarak açıklanamaması sorunu olduğu ifade edilmiştir. Katılımcılar kültürel benzerlik konusunda farklılaşmaların olabileceğini, Kosova'nın AB entegrasyonu sürecine daha kolay adapte olabileceğini ve Türkiye'nin son dönemde bu süreçten uzaklaştığını ifade etmişlerdir. Bu durumun cevaplarını etkilediğini söyleyen 87 kişi saptanmıştır. Bu kişilerin tamamının birinci ankette Türkiye'nin Kosova ile kültürel açıdan benzerliği olduğunu iddia edenlerden çıkması ilginçtir. Bu sonuçlar yumuşak güç unsurlarıyla ilgili yaklaşım ve düşüncelerin çok değişken olduğunu ve istikrarlı bir ölçümünün yapılmasının zor olduğunu göstermektedir. Ordu büyüklüğü ve ekonomik büyüklük gibi tüm dünya basını tarafından bilinen ve kolaylıkla erişilebilen bilgiler dışında kültür, dış politika ve siyasi değerler gibi unsurların ölçümünün anket yöntemiyle zorluğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 14: Türkiye Balkanlar'da Siyasi Açıdan Kosova'nın Güvenliği İçin Önemli Bir Aktördür (9-15 Mayıs 2022).

Cevaplar	Kişi Sayısı	Yüzdesi %
Kesinlikle katılıyorum	140	28
Katılıyorum	62	12,4
Fikrim yok	188	37,6
Katılmıyorum	50	10
Kesinlikle katılmıyorum	60	12
Toplam	500	100

Benzer düşünüş eğilimi Türkiye'nin Kosova'nın askeri açıdan doğal müttefiki olduğu ve siyasi açıdan Kosova'nın güvenliği için önemli bir aktör olduğu önermelerinde de görülebilmektedir. 9-15 Mayıs 2022 tarihli ankette katılımcıların yüzde 18'i Türkiye'nin Kosova'nın askeri açıdan doğal müttefiki olduğu önermesine kesinlikle katılmadığını ifade etmiştir. Bu oran birinci ankette sadece yüzde 1,4 idi. Katılımcılara bu değişimin sebebi sorulduğunda son dönemde Kosova'da Sırbistan kaynaklı artan gerilimlere karşı Arnavutlara yeterli desteğin Türkiye'den gelmediğini düşündüklerini söylemişlerdir. Kosova'nın güvenliği için Türkiye'nin önemli bir aktör olduğu önermesine de katılımcıların toplamda yüzde 22'si katılmadıklarını ifade etmiştir. Bunun sebebi de sorulduğunda benzer şekilde Sırp'lara karşı kendilerine yeterli desteğin verilmediğini düşündüklerini söylemişlerdir.

Tablo 15: Türkiye Kosova'nın Askeri Açısından Doğal Müttefikidir (9-15 Mayıs 2022).

Cevaplar	Kişi Sayısı	Yüzdesi %
Kesinlikle katılıyorum	122	24,4
Katılıyorum	45	9
Fikrim yok	157	31,4
Katılmıyorum	86	17,2
Kesinlikle katılmıyorum	90	18
Toplam	500	100

6.1.Yumuşak Gücün Ölçümünde Metodolojik Sorunlar: Anket Yönteminin Yetersizliği

Yukarıdaki analizden anlaşılacağı üzere anketler aracılığıyla yumuşak gücü ölçmek metodolojik olarak sorunludur. Yumuşak güç anketle ölçülmeye uygun değildir. Bu makalede aynı 500 kişiyle iki farklı dönemde yapılan iki ankette dört sonuca ulaşılmıştır. Birincisi, anketler yapıldıkları anı temsil ederler. Başka bir zamanda başka bir yerde aynı kişiyle bile anket yapıldığında çok farklı cevaplar alınabilir. Bu durum yumuşak gücün varlığını şüpheli hâle getirmektedir. Böyle bir durumda anketlerin yumuşak güç ölçümü için uygun olmadığına kanaat getirilebilir, çünkü yumuşak gücün varlığını ortaya koymak için gerekli olan süreklilik sağlanamamaktadır.

İkincisi, sayısal olarak ölçülebilen askeri güç veya ekonomik büyüklük gibi özellikler hakkında farklı zamanlarda yapılan anketlerde aynı kişiler benzer içerikli cevaplar verirken, sayısal olarak ölçülmesi çok daha zor olan dış politika, siyasal değerler ve kültür gibi konularda anketlerde verilen cevaplarda ciddi oranlarda farklılık olduğu görülmüştür. Bu durum yumuşak gücün ana kaynakları olan kültür, dış politika ve siyasal değerlerin anketler aracılığıyla ölçülmesinin metodolojik olarak sorunlu olduğunu ortaya koymaktadır. Sayısal olarak ölçülemeyen

konularda sübjektiflik sorunu ortaya çıkmaktadır. Birinin cazip bulduğu kültürü veya dış politika anlayışını başka birisi yanlış bulabilir. Ancak ekonomik veya askeri büyüklük gibi sayısal olarak ölçülebilen ve somut gerçekliği olan özellikler objektif bir şekilde ifade edilebilmektedir.

Üçüncüsü, cazibe faktörünün sayısallaştırılmasının sorunlu olmasıdır. Utku Yapıcı'nın (2015, s.20) ifade ettiği gibi yumuşak gücün doğası gereği cazibe faktörüne dayanmasından ötürü anketler aracılığıyla ölçümünün metodolojik olarak sorunlu olduğu ileri sürülebilir. Cazibe kişisel bir konudur ve objektif olarak ölçülmesi çok zordur. Bilindiği gibi, anket bir nicel araştırma yöntemidir ve elde edilen bilgilerin sayısallaştırılarak analiz yapılmasını sağlar.²⁵ Ancak, cazibe kavramı doğası gereği sayısallaştırılması ve ölçülmesi oldukça zor olan bir sosyal duruma işaret eder. Cazibe genelleştirilmesi çok zor olan kişisel bir durumdur. Bilimsel kıstaslara uygun olarak ölçmek ve objektif bir şekilde değerlendirmek çok zordur. Ayrıca, oldukça değişkendir. Çok kısa zaman dilimlerinde insanların cazip buldukları şeylerde değişiklikler olabilir.

Dördüncüsü, bir ülkenin başka bir ülke üzerinde yumuşak gücü olduğunu ifade edebilmek için, ilgili ülkenin yumuşak güç uygulayan ülkenin istediği şekilde dış politika kararları alması gereklidir. Yapıcı'nın (2015, s.20-22) da ifade ettiği gibi cazibe ile dış politika arasındaki nedensellik bağına kurmak neredeyse imkânsızdır. Bir devletin kendi rasyonel çıkarları veya müttefiklik ilişkisi için mi yoksa siyasal elitlerinin başka bir ülkeye duyduğu cazibe yüzünden mi dış politika kararları aldığını anlamak metodolojik olarak sorunludur. Bir ülkenin siyasetçilerine yönelik anket uygulandığı varsayılsa bile anketlerde ifade edilen yumuşak güç unsurlarının dışında ankete dâhil edilen askeri, ekonomik veya siyasal çok sayıda faktörün dış politika kararını etkilediği ileri sürülebilir. Bu faktörler ilave edilmez sadece yumuşak güç üzerine sorular sorulursa da anketler yönlendirici olur, bilimsel olarak güvenilir olmazlar. Cazibe gibi kişisel bir faktörün anketler aracılığıyla dış politika kararlarının direkt sebebi olduğunu anlamak neredeyse imkânsızdır. Anketler bir yana, karmaşık sosyal ve psikolojik sebepleri olan ve oldukça kişisellik barındıran bir kavramın bir ülkenin dış politikasını açıklamasını beklemek makul gözükmemektedir. Cazibe ile dış politika arasındaki nedensellik bağına kanıtlamak neredeyse imkânsız olduğu gibi, örneğin Türkiye'nin uzun yıllardır yumuşak güç uyguladığı Kosova'da bile dış politika konusunda taban tabana zıt düştüğü durumlar mevcuttur. Bunların başında Kudüs meselesi gelmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Kudüs'ün İsrail'in başkenti olarak tanınması kararını şiddetle kınamasına ve uluslararası toplumu harekete geçirmesine rağmen, Kosova 2021 yılının Mart ayında Kudüs'te elçilik açmıştır. Elçiliğin açılmasından çok kısa bir süre önce İsrail ile Kosova arasında diplomatik ilişkilerin tesis edilmesi iki ülke ilişkilerinin geliştiğini göstermektedir (Hoti, Bashota ve Sejdiu, 2022, s.155).

²⁵ Detaylı bilgi için bkz. Emre Erdoğan ve Pınar Uyan Semerci, *Toplumsal Araştırma Yöntemleri İçin Bir Rehber: Gereklilikler, Sınırlılıklar ve İncelikler*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2021.

Kosova Müslüman bir ülke olmasına ve Türkiye ile yakın siyasal ve ticari ilişkiler kurmuş olmasına rağmen çok farklı bir politika uygulamıştır. Türkiye'nin Kosova'da yıllardır yumuşak güç faaliyetleri yaptığı da düşünüldüğünde yumuşak gücün dış politika üzerindeki etkisi bu örnekle tartışılmalı hâle gelmektedir. Bu makale Utku Yapıcı'nın (2015, s.22) ifade ettiği fikri desteklemektedir: *'Yumuşak güç, bir analiz aracı olarak kullanılmaktan ziyade bir "iddia" olarak araştırmanın yalnızca nesnesi haline getirilmelidir'*. Joseph Nye tarafından yumuşak gücü ölçmek için kullanılabileceği öne sürülen anketlerin kültür, dış politika ve siyasi değerler üçgeninde oluşan cazibenin ölçümünü yeterince bilimsel ve objektif bir şekilde yapamaması bu argümanın sağlam bir temel üzerine oturduğunu göstermektedir. Bu sonuç yumuşak gücün ve öne sürdüğü cazibenin ölçülmesi için anketlerin kullanılmasının metodolojik olarak sorunlu olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlara ek olarak, anketlerde ifade edilen cümlelerin yönlendirici oluşu da objektifliği sarsmaktadır. Anketin katılımcılarını yönlendirmekte ve düşüncelerini etkilemektedir.

7.Sonuç

Bu makale için aynı 500 kişiyle iki farklı dönemde iki anket yapılmıştır. Birinci anket 20 Haziran – 21 Temmuz 2021 tarihlerinde yapılmış ve Türkiye'nin Kosova'da birçok alanda beğenildiği görülmüştür. Aynı katılımcılarla 9 Mayıs – 15 Mayıs 2022 tarihlerinde yapılan ankette ise Türkiye'nin yumuşak gücüne dair verilen olumlu cevaplarda düşüşler gözlenmiştir. Bu sonuçlar anketlerin oldukça değişken olduğunu, sadece yapıldıkları anı temsil ettiklerini ve yumuşak güç ölçümünde tam anlamıyla güvenilir olmadığını ortaya koymaktadır. Sayısal olarak ölçülebilen çok açık gerçeklerin dışındaki konularda katılımcıların çok farklı yaklaşımlar ortaya koyduğu gözlemlenmiştir. Örneğin, Türkiye'nin askeri ve ekonomik büyüklüğü sayısal olarak ölçülebilen ve bilinen bir gerçek olduğu için anket sonuçlarında bu konuda radikal bir değişiklik görülmezken, mutfak, turizm, dış politika, siyasi değerler, güvenlik ve kültür gibi konularda çok farklı bir tablo ortaya çıkmıştır. Verilen cevapların yöneliminde büyük değişiklikler saptanmıştır. Bu durum yumuşak gücün ölçülmesi açısından anketlerin güvenilirliğini sarsmaktadır.

Bu düşüşlerin bazılarını katılımcılar makul bir açıklama da getirmemişlerdir. Soruları cevaplarırken anlık veya birkaç günlük algılarına göre cevaplarını işaretlediklerini ifade etmişlerdir. Türkiye ile Kosova arasında kültür, dış politika ve siyasi değerler açısından gündem oluşturabilecek Türkiye kaynaklı bir krizin de son dönemde olmadığı düşünüldüğünde yumuşak gücün doğası gereği anketler aracılığıyla ölçülebilir olmadığına kanaat getirilebilir. Bu sonuç yumuşak gücün ontolojik olarak çok sübjektif bir yapıya dayanmasından kaynaklanabilir: Cazibe. Neyin cazibe olduğu ve nasıl anlaşıldığı da tartışmalıdır. Bir ülkenin askeri büyüklüğü her zaman cazip olmayabilir. Örneğin, Fransa'nın önemli bir askeri gücü olmasına rağmen Afrika'da uyguladığı askeri politikaları cazibe olarak

değerlendirilemez veya İngiltere'nin ekonomik büyüklüğü cazip bir özellik olarak algılanabilse de, ekonomik kaynaklarının ve sermayesinin büyük bir kısmının sömürgecilik döneminde başka ulusların doğal kaynaklarının sömürülmesiyle elde edilmesi cazip olarak değerlendirilemez. Cazibe daha çok sübjektif bir konudur ve insandan insana değişebilir. Cazibenin anlık değişebilecek psikolojik ve sosyal bir durum olması anketlerin bir ölçüm aracı olarak kullanılamamasına sebep olmaktadır. Bu kavramın bir sosyal durum olarak sayısallaştırılması ve güvenilirlik testlerinin yapılması oldukça zordur. Ancak, askeri güç ve ekonomik güç gibi daha kolay sayısallaştırılan konularda daha doğru sonuçlar alınabilmektedir. Saha araştırması neticesinde ulaşılan bu açıklamaya ek olarak, yumuşak gücün başka metodolojik sorunları olduğu görülmüştür. Aşağıda makalenin ulaştığı ana sonuçlar açıklanmaktadır:

- Türkiye'nin Balkan coğrafyasında önemli yumuşak güç faaliyetleri yaptığı görülmüştür. Ancak bu faaliyetlerin Türk dış politikasına etkilerinin anketler aracılığıyla ölçülmesinin mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Varılan bu yargının uluslararası ilişkiler alanında Türk dış politikası çalışmalarına katkı sağlaması beklenmektedir.
- Anketlerdeki cümleler bazen yönlendirici olabildikleri için objektiflikten uzaklaşmaktadırlar.
- Anketler sadece yapıldıkları anı temsil ederler. Aynı kişiler bile aynı sorulara farklı zamanlarda yapılan anketlerde farklı cevaplar verebilmektedirler. Bu durum sürekliliğin sağlanamamasına sebep olmaktadır. Farklı cevaplar verilmesinde her bireyin kendine özgü bir sebebi olmakta, bu durum nesnelliği ortadan kaldırarak sübjektifliğe sebep olmaktadır.
- Sayısal olarak ölçülebilen askeri güç veya ekonomik büyüklük gibi özellikler hakkında farklı zamanlarda yapılan anketlerde aynı kişiler benzer içerikli cevaplar verirken, sayısal olarak ölçülmesi çok daha zor olan dış politika, siyasal değerler ve kültür gibi konularda anketlerde verilen cevaplarda ciddi oranlarda farklılık olduğu görülmüştür. Bu durum yumuşak gücün ana kaynakları olan kültür, dış politika ve siyasal değerlerin anketler aracılığıyla ölçülmesinin metodolojik olarak sorunlu olduğunu ortaya koymaktadır. Sayısal olarak ölçülemeyen konularda sübjektiflik sorunu ortaya çıkmaktadır. İnsanların duygu durumları bile cevaplarını etkilemektedir.
- Cazibe kişisel ve özel bir durum olduğu için sayısallaştırılması ve bilimsel ölçütlere bağlanması oldukça zordur. Cazibeyi anket yöntemiyle saptamak metodolojik açıdan neredeyse imkânsızdır.
- Cazibe ile dış politika arasındaki nedensellik mekanizmasını anketlerle açıklamak sorunludur. Dış politika kararlarının arkasında cazibeden daha önemli olan ekonomik, askeri ve siyasal amaçlar çoğu zaman bulunur. Bu durumda cazibenin bir dış politikanın direkt sebebi olduğunu ifade etmek zorlama bir girişimdir.

Bu açıklamalardan yola çıkılarak bir nicel araştırma yöntemi olan anketlerin cazibe gibi çok subjektif bir özelliğe dayanan yumuşak gücü, objektif kıstaslara uygun bir şekilde ölçemediği ortaya çıkmaktadır. Yumuşak güç teorisinin bu metodolojik sorunlarının çözülemeyeceği düşünülmektedir. Bundan sonraki akademik çalışmalarda yumuşak gücün nitel araştırma yöntemleriyle ortaya çıkarılıp çıkarılamayacağı üzerine araştırmalar yapılabilir. Bu çalışmada nicel yöntem üzerinden anketle ölçülemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak nitel yöntemler ile çalışmalar yapılırsa bile, bu çalışmalar ancak açıklayıcı nitelikte araştırmalar olacaktır. Bilimsel anlamda ölçümünün yapılması mümkün gözükmemektedir.

Kaynaklar

AA, Türkiye Kosova, Kosova Türkiye'dir, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiye-kosova-kosova-turkiyedir/209538> [Erişim: 26 Şubat 2022].

Aktepe, M. (2002). Kosova, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 26, 216-219.

Arslan, E. (2019). Türkiye'nin Kamu diplomasisi faaliyetlerinde televizyon yayıncılığı: TRT World örneği, (Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*).

Barıtcı, F. ve Aydeniz, H. (2019). Kamu diplomasisi aracı olarak medya: TRT World örneği, *Erciyes İletişim Dergisi*, 6 (2), 1551-1576.

Barnett, M. ve Duvall, R. (2005). Power in international politics, *International Organization*, 59 (1), 39-75.

Bayraktar, Z. (2012). Türkiye'nin Balkanlardaki yumuşak gücü Türk Kültürü, *Karadeniz Araştırmaları*, 35 (Güz), 181-189.

Bekçi, B. (2021). Kamu Diplomasisi Bağlamında Türk Dış Politikasında Kosova, (Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*).

Bekfelavi, K. (2017). Türkiye'nin Balkan Ülkeleriyle İlişkilerinde Yumuşak Güç Faktörü Olarak Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı ve Yunus Emre Enstitüsü, (Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*).

Beşgül, B. (2020). Türkiye'nin Batı Balkanlardaki Yumuşak Gücü, (Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*).

Byman, D. (2005). Strategic surprise and the september 11 attacks, *Annual Review of Political Science*, Vol.8, 145-170.

Carr, E. H. (1946). *The Twenty Years' Crisis 1919-1939: An Introduction to the Study of International Relations*, London: Macmillan Press.

Dahl, R. (1957). The concept of power, *Behavioral Science*, 2 (3), 201-215.

Demirtaş-Coşkun, B. (2010). Kosova'nın bağımsızlığı ve Türk dış politikası (1990-2008), *Uluslararası İlişkiler*, 7 (27), 51-86.

Devran, Y. (2015). Yeni Türkiye'nin küresel sesi TRT World: Fırsatlar ve güçlükler, *Intermedia International E-Journal*, 2, (3), 281-294.

Dinçer, M. (2016). Halkla İlişkiler Perspektifinden Kamu Diplomasisi Enstitüsü'nün Faaliyetleri ve Türkiye'nin Yumuşak Güç Kullanımına Etkileri, (Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*).

Dodds, K. (2008). Hollywood and the popular geopolitics of the war on terror, *Third World Quarterly*, 29, (8), 1621-1637.

Duman, M. (2021). Hamdullah Suphi Tanrıöver'in raporları doğrultusunda Romanya'daki siyasi gelişmeler ve Türkiye-Romanya ilişkileri (1931-1944), *Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi*, 10 (2), 425-462.

Eren, E. (2019). Medya diplomasisi aktörü olarak TRT ve Balkanlardaki örnek faaliyetleri, *TRT Akademi*, 4 (7), 26-41.

Gallup Poll of Baghdad: Gauging U.S. Intent, <https://news.gallup.com/poll/9595/gallup-poll-baghdad-gauging-us-intent.aspx> [Erişim: 26 Ocak 2022].

Göz, M. M. (2016). 1 Mart 2003 Başbakanlık Tezkeresi'nin Reddedilme Nedenleri, (Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*).

Grix, J. ve Houlihan, B. (2014). Sports Mega-events as part of a nation's soft power strategy: The cases of Germany (2006) and the UK (2012), *British Journal of Politics and International Relations*, 16 (4), 572-596.

Habertürk, 'EURO 2008 Avrupa Futbol Şampiyonası', <https://www.haberturk.com/spor/tarihce/haber/1246345-euro-2008-avrupa-sampiyonasi> [Erişim: 23 Şubat 2022].

Hoti, A., Bashota, B. ve Sejdiu, B. (2022). Relations between Turkey and Kosovo: factors and dynamics, *Southeast European and Black Sea Studies*, 22 (1), 145-163.

Le Dauphiné, Faux gruyère américain: une riposte franco-suisse s'organise, 15 Janvier 2022, [Erişim: 10 Şubat 2022].

Le Gruyère, L'histoire du Gruyère AOP, <https://www.gruyere.com/le-gruyere-aop/lhistoire> [Erişim: 15 Şubat 2022].

Güler, S. (2010). Türk mutfak kültürü ve yeme içme alışkanlıkları, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26, 24-30.

Murphy, J. M. (2003). Our mission and our moment: George W. Bush and September 11th, *Rhetoric and Public Affairs*, 6 (4), 607-632.

NTV, "TSK'daki asker sayısı açıklandı", <https://www.ntv.com.tr/turkiye/tskdaki-asker-sayisi-aciklandi,nxg9WniFLUWXrWZ9ymj2Aw> [Erişim: 18 Şubat 2022].

Nye, J. (2008). Public Diplomacy and Soft Power', *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616 (1), 94-109.

Nye, J. (2004). *Soft Power: the Means to Success in World Politics*, New York: Public Affairs.

Oran, B. (ed.), (2009). *Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar, Cilt 1: 1919 – 1980*, İstanbul: İletişim Yayınları.

Öner, N. A. Ş. ve Dedeic, A. (2015). Bosna-Hersek'te Türkçe, *Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 53-67.

Paçaoğlu, E. H. (2020). Balkanlar'da Türkiye ve Avrupa Birliği'nin yumuşak gücü, *Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi*, 3 (6), 35-69.

Poyraz, E. ve Dinçer, M. (2016). Küreselleşen dünyada Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetleri, *Intermedia International e-Journal*, 3(1), 30-48.

Purtaş, F. (2013). Türk dış politikasının yükselen değeri: Kültürel diplomasi, *Akademik Bakış*, 7 (13), 1-14.

Rahte, E. Ç. (2017). Medya ve kültürün küresel akışı: Türk dizilerinin Kosova'da alımlanması, *Millî Folklor*, 114, 66-78.

Roselle, L., Miskimmon, A. ve O'Loughlin, B. (2014). Strategic narrative: A new means to understand soft power, *Media, War & Conflict*, 7(1) 70–84.

Sancak, K. (2016). Yumuşak güç kaynağı olarak kültür ve Türkiye'nin yumuşak gücünde kültür faktörü, *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (4), 16-26.

TİKA, (2022). TİKA Türkiye ve Kosova arasındaki dostluk bağlarını güçlendiriyor, https://www.tika.gov.tr/tr/haber/tika_gerceklestirdigi_yuzlerce_projeyle_turkiye_ve_kosova_arasindaki_dostluk_baglarini_guclendiriyor-63990 [Erişim: 25 Şubat 2022].

Tischler, H. (2011). *Introduction to Sociology*, Wadsworth Cengage Learning, Belmont, CA, USA.

Türk Diyanet Vakfı, (2022). Kosova, <https://tdv.org/tr-TR/?s=Kosova> [Erişim: 6 Mart 2022].

Uzgel, İ. (2015). Balkanlarla ilişkiler, Baskın Oran (Ed.), *Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar Cilt II* içinde (481-523), İstanbul: İletişim Yayınları.

Uzgel, İ. (2017). Balkanlarla ilişkiler, Baskın Oran (Ed.), *Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar Cilt III* içinde (690-708), İstanbul: İletişim Yayınları.

Ünalmiş, A. N. (2019). Yumuşak gücün tesis edilmesinde kültürel diplomasının önemi ve bir uygulayıcı olarak Yunus Emre Enstitüsü, *Bilig*, 91, 137-159.

Weber, M. (1947). *The theory of social and economic organization*, A. M. Henderson ve Talcott Parsons (çev.), Glencoe, Illinois: The Free Press; The Falcon's Wing Press.

World Bank, GDP (current US\$) – Turkey, <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=TR> [Erişim: 20 Şubat 2022].

Yapıcı, U. (2015). Yumuşak güç ölçülebilir mi?’, *Uluslararası İlişkiler*, 12 (47), 5-25.

Yılmaz, M. ve Pacolari, E. (2019). Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler açısından Yunus Emre Enstitüsü'nün Kosova'daki faaliyetlerinin analizi, *Turkish Studies Social Sciences*, 14 (4), 1905-1929.

YTB, (2022a). Kosova Türkçe Atölyesi, <https://www.ytb.gov.tr/duyurular/kosova-turkce-atolyesi> [Erişim: 5 Mart 2022].

YTB, (2022b). YTB'den Kosova'da Balkan Edebiyat ve Yazarlık Akademisi, <https://www.ytb.gov.tr/haberler/ytbden-kosovada-balkan-edebiyat-ve-yazarlik-akademisi> [Erişim: 6 Mart 2022].

YTB, (2022c). YTB Faaliyet Raporu 2020, <https://storagetbbsweb.blob.core.windows.net/tbbsweb/Page/About/TB-Rapor-2020.pdf> [Erişim: 12 Mart 2022].

Yunus Emre Enstitüsü, (2020). Yunus Emre Enstitüsü Faaliyet Raporu – 2020, https://pristine.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/faaliyet_raporu_2021_28.06_kucuk.pdf [Erişim: 2 Mart 2022].

Yunus Emre Enstitüsü, Faaliyet Raporu 2019, https://pristine.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/yee_2019_v2_31122020.pdf [Erişim: 4 Mart 2022].

Can Soft Power Be Measured through Surveys?: Turkey's Soft Power in Kosovo as a Case Study

Extended Abstract

1. Introduction

The purpose of this article is to test whether a country's soft power over another country can be measured through surveys. Turkey's soft power in Kosovo was chosen as a case study. The Republic of Turkey implements a soft power strategy based on its culture, political values and foreign policy in Kosovo. It usually implements this strategy through government policies and institutions. Yunus Emre Institute, Turkish Cooperation and Coordination Agency (TIKA), Turkish Radio and Television Corporation (TRT), Presidency for Turks Abroad and Related Communities (YTB) and Türkiye Diyanet Foundation can be counted among these institutions. The aim of these institutions is to promote Turkish culture, language, history and art in foreign countries. They also provide assistance in the fields of economy, health, art and culture in the countries where they operate. In addition, the fact that Turkey is a candidate country for the EU, coming from the Islamic tradition and adopting secularism with its constitution, leads to the opinion that Turkey is in a positive position in the eyes of people of the EU candidate Balkan countries. Turkey is seen as an ally due to its support for Kosovo's struggle for independence. Today, these close relations continue between the two countries (Bekçi, 2021, pp.100-113; Beşgül, 2020, pp.25-39; Paçaoğlu, 2020, pp.46-56). Besides cultural activities, Turkey supported the independence of Kosovo, accepted Kosovo refugees, supported the NATO intervention and actively participated in the Kosovo Force. This foreign policy approach laid the foundations of strong relations between Turkey and Kosovo after independence (Demirtaş-Coşkun, 2010, p.72). It is aimed that the article will bring an innovation and contribute to the literature by testing whether soft power can be measured through this case study. This article argues that soft power cannot be measured through surveys.

2. Method

This article tests whether a country's soft power can be measured through surveys. Quantitative research method was used, and two surveys were conducted in two different periods with 500 Kosovo citizens in the cities of Pristina and Mitrovica. All of the respondents are Kosovo citizens of Albanian origin. No survey was conducted with people of Serbian or Turkish origin. Also, the youngest of the survey participants is 18 years old and the oldest is 80 years old. Two surveys were conducted with these 500 people. The first survey was conducted between 20 June and 21 July in 2021. Afterwards, a survey was conducted with the same people and it was observed whether there was a change in ideas. The second survey was conducted between 9 May and 15 May 2022. 246 men and 254 women participated in the surveys. While 39 percent of the participants are university graduates, 61 percent are high school graduates. The descriptive statistics of the collected data were prepared by using the SPSS program.

3. Results and Discussion

Measuring soft power through surveys is methodologically problematic. First, surveys represent the moment they are made. Even with the same person in another place at another time, very different answers can be obtained. This makes existence of soft power questionable. Second, while the same people gave similar answers in the surveys made at different times about features such as military power or economic size that can be measured numerically, it was observed that there were significant differences in answers given in surveys on subjects such as foreign policy, political values and culture, which are much more difficult to measure numerically. Third, quantification of attraction

factor is problematic. As Utku Yapıcı (2015, p.20) states, it can be argued that measurement of soft power through surveys is methodologically problematic, since it is based on attraction factor by its very nature. Attraction is a personal matter and very difficult to measure objectively. Fourth, as Yapıcı (2015, pp. 20-22) states, it is almost impossible to establish a causal link between attraction and foreign policy. For instance, although Turkey and Kosovo are close allies, Kosovo has opened an embassy in Jerusalem. Turkey condemned this decision.

4. Conclusion

It has been observed that Turkey has made important soft power activities in the Balkan countries. However, it is concluded that it is not possible to measure the effects of these activities on Turkish foreign policy through surveys. It is expected that this judgment will contribute to Turkish foreign policy studies in the field of international relations. There are some problems, which are related to surveys. The sentences in the questionnaires sometimes move away from objectivity because they can be directive. Surveys only represent the moment they are made. The same people can give different answers to the same questions in surveys conducted at different times. This situation leads to the lack of continuity. Each individual has a unique reason for giving different answers, this situation leads to subjectivity by removing objectivity.

While the same people gave similar answers in the surveys conducted at different times about features such as military power or economic size that can be measured numerically, it was observed that there were significant differences in the answers given in the surveys on subjects such as foreign policy, political values and culture, which are much more difficult to measure numerically. This situation reveals that the measurement of culture, foreign policy and political values, which are the main sources of soft power, through surveys is methodologically problematic. Subjectivity problem arises in subjects that cannot be measured numerically. Since attraction is a personal and special situation, it is very difficult to explain attraction with numbers and connect it to scientific criteria. It is almost impossible from a methodological point of view to measure the attraction with the survey method. It is problematic to explain the causality mechanism between attraction and foreign policy with surveys. Behind foreign policy decisions, there are often economic, military and political goals that are more important than attraction. In this case, it is a false attempt to state that attraction is the direct cause of a foreign policy.